

relevant

geloof / kerk / mens / maatschappij
bisdom Antwerpen/ september-oktober 2018

Onze broeders en zusters uit Afrika

IN DE HUID VAN
EMMANUEL TOMFIAH

CHRISTENEN EN
MAATSCHAPPIJ

DE LOODSEN HOUDT DE
VINGER AAN DE POLS

AUXILIA, ONDERWIJS
VOOR KANSARMEN

Relevant - Nummer 05
TWEEMAANDELIJKS
September-oktober 2018

Afgiftekantoor 2099
Antwerpen X - P 914402
www.relevant-bisdomantwerpen.be

➤ *Rara. Wat komt er tevoorschijn? Onze bisschop onthult samen met vicaris Bart Paepen, diaken Pieter Wieërs, gedeputeerde Luk Lemmens en directeur Christian Devos de toog, the place to be van De Plek, zoals de voormalige Sint-Janskerk achter de sacristie van de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal voortaan door het leven zal gaan met een knipoog naar een gedicht van Herman De Coninck. Vroeger Zondagsschool en berging, kan je voortaan in deze gastvrije foyer terecht om na een gesprek met God een praatje te slaan met je medemens bij pot en pint. De herbestemming van deze kapel met steun van de provincie en de kerkfabriek kadert in het nieuwe onthaalbeleid van de kathedraal dat focust op ontmoeting en verbinding. Met twee eigen bieren die enkel hier getapt worden, bestaat de kans dat menigeen maar al te graag blijft plakken op deze Plek. "Café en bier zijn slechts middelen in dienst van de missie van onze kathedraal die mensen met warmte en liefde wil verwelkomen", vertelt pastoor Bart Paepen. "Iemand die blijft dralen in het portaal. Iemand voor wie de drempel van een kerkgebouw te hoog is, maar wordt aangesproken door een van de vele vrijwilligers, die sprong waagt en zich thuis voelt. Iemand met een hulpvraag die terecht kan bij een van de vrijwilligers. Of een kerkganger die mijn lange preek wil doorspoelen en een praatje wil slaan met andere kerkgangers, en zo merkt dat hij niet alleen staat met zijn verlangen ter kerke te gaan." "Er is hier. Er is tijd, om overmorgen iets te hebben achtergelaten." In zijn gedicht dat op een groot paneel afgedrukt werd, wijst Herman De Coninck elke bezoeker op de essentie van De Plek. De Plek is enkel toegankelijk vanuit de kathedraal, zaterdag, zondag en maandag, van 11 tot 17 uur.*

INHOUD

Woord van de bisschop	3
De wereld in ons bisdom:	
Onze broeders en zusters uit Afrika	4
Amandus Internationaal: Emmanuel Tomfiah	10
Christenen en maatschappij	12
Een bureau en een thermoskan	14
Mens worden vanuit evangelische inspiratie	15
Groep in de kijker:	
Catholic Women Organisation	16
Estafette: Hubert de Kort	17
Opnieuw dominicanen in Antwerpen	18
De kiosk	19
Lerenslang	22
Doorkijk	23
Jongerenkatern	24
Was jij erbij?	26
Het voorval	28

COLOFON

Relevant, het diocesane magazine van het bisdom Antwerpen, verschijnt tweemaandelijks.
Verantwoordelijk uitgever is Olivier Lins, Schoenmarkt 2, 2000 Antwerpen.
Hoofdredactie: Ilse Van Halst
Redactieraad: Johan Govaerts, Ann Huber, Jan Kint, Olivier Lins, Marjolein Bruyndonckx, Saskia van den Kieboom, Laurens Vangeel, Lea Verstricht, Bart Willemen
Redactie: *Relevant*, Groenenborgerlaan 149, 2020 Antwerpen, 03 287 35 83, relevant@bisdomantwerpen.be, www.relevant-bisdomantwerpen.be.
Abonnementen: Abonnementen *Relevant*, p/a Halewijnlaan 92, 2050 Antwerpen, 03 210 08 37, abonnementen.relevant@kerknet.be.
Een jaarabonnement kost 20 euro. Jongeren betalen 10 euro. Abonnees in het buitenland betalen 40 euro. Een steunabonnement kost 50 euro.
Abonneren kan op IBAN: BE45 7350 3165 1589, BIC: KREDBEBB van vzw Bisdom Antwerpen – *Relevant* met duidelijke vermelding van naam en adres voor wie het abonnement bestemd is.

© Frank Bahmüller

TERUG THUIS

Niet per toeval richten we op onze reis langs de buitenlandse gemeenschappen in ons bisdom, op de vooravond van de missie-maand, de blik op de Afrikaanse gemeenschappen. In oktober voert Missio trouwens campagne voor Ivoorkust, in het westen van Afrika.

Nog meer actualiteit, in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen, met een bijdrage over de maatschappelijke verantwoordelijkheid van christenen. Kun je als christen afzijdig blijven?

Het begin van het schooljaar vormt dan weer een ideale gelegenheid om een kijkje te nemen bij Auxilia, een vereniging van vrijwillige lesgevers.

In Lerenslang serveren we de 'Geloofsschool' als gelovige apero met inhoud en ontmoeting als hapjes, voor al wie zijn geloof wil verdiepen in de ontmoeting met anderen. In onze rubriek Doorkijk staat Jan Vankeirsbilck stil bij het huis waarin de leerlingen thuis zijn. Ze komen thuis bij God, om terug op weg te gaan.

Waar kom jij thuis, niet alleen na een welverdiende vakantie maar elke dag opnieuw, om vol enthousiasme en bezieling terug aan de slag te gaan in het nieuwe werkjaar?

Ilse Van Halst

Bij dit nummer vind je een affiche om de abonnementscampagne van *Relevant* 2019 op gang te trekken. Als abonnee hoef je niets speciaals te doen. In het volgende nummer krijg je een overschrijvingsformulier. De affiche *Een frisse kijk op de Kerk* vestigt de aandacht op de inzet van jongeren in onze Kerk en hun verlangen om authentiek Kerk te zijn, naar aanleiding van de Jongerensynode die in oktober plaatsvindt. Meteen verwijst ze ook naar de missie van dit blad. En na deze hete zomer kan dat alleen maar verfrissend zijn.

DANKBAAR EN VREUGDEVOL

Afrika was in de geschiedenis van de Kerk vroeg en laat tegelijk.

Afrika was vroeg: al vanaf de eerste en tweede eeuw ontstonden langs de kustlijn van Noord-Afrika bloeiende christelijke gemeenschappen. Ze lagen binnen de grenzen van het Romeinse Rijk. Hun voertaal was het Latijn. Ze brachten enkele van de meest belangrijke kerkvaders voort, zoals Tertullianus (+ ca. 230), Cyprianus (+ 258) en Augustinus (+ 430). Ze hadden een grote invloed op de ontwikkeling van het christendom in Europa. Helaas verdwenen deze christelijke gemeenschappen vrijwel volledig na de snelle uitbreiding van de islam in Noord-Afrika. Veel bisdommen werden lege verzamelingen. We vinden hun namen

nog terug op historische of archeologische landkaarten.

Voor Zwart-Afrika bleef het heel lang wachten op christelijke missionarissen. Het grootste gedeelte van Afrika lag ver voorbij alle zeevaart- of handelsroutes. Daarin kwam pas verandering vanaf het einde van de vijftiende eeuw. Met de zeevaart verschenen langs de kusten ook de eerste christelijke missionarissen. Ze spraken verschillende talen: vooral Spaans en Portugees, later ook Frans en Engels. Voor het Afrikaanse binnenland was het meestal wachten tot de achttiende en de negentiende eeuw vooraleer het christelijke geloof zich er kon verspreiden. De missionering volgde de Europese routes van emigratie en

kolonisatie. Katholieken, protestanten, anglicanen ..., allen maakten ze hun opwachting in Afrika. Die vervlechting van de Afrikaanse met de Europese kerkgeschiedenis heeft naast grote verdiensten ook grote littekens nagelaten.

De Belgische en Vlaamse Kerk hebben zich bijzonder ingezet voor de missionering en de kerkopbouw in de voormalige Belgische gebieden, met name in Congo, Rwanda en Burundi. Vanaf het einde van de negentiende eeuw vertrokken honderden missionarissen van bij ons naar hartje Afrika. Elke parochie,

elke religieuze congregatie en zelfs elke familie ondersteunde zijn eigen missionarissen. Ongeveer alle mannelijke congregaties kregen een eigen missiegebied toegewezen, meestal een provincie vele keren groter dan heel België. In een ongekend korte tijd kwam een nieuwe kerkgemeenschap tot leven. Na de kolonisatie en na het Tweede Vaticaans Concilie zette deze kerkgemeenschap haar eigen dynamiek voort. Ze maakte werk van inculturatie en evangelisatie. Ze bleef nauw verbonden met het volk, vaak in dramatische politieke en maatschappelijke omstandigheden. Met grote dank aan onze missionarissen, die er het beste van zichzelf hebben geïnvesteerd.

Een bezoek aan de Kerk in Afrika maakt me bescheiden. Ik ontmoet er enthousiaste gemeenschappen, jonge priesters en religieuzen, geëngageerde gezinnen. Dankbaarheid en vreugde voert er de boventoon, ondanks alle problemen. Er leeft een grote eerbied voor het Woord van God. De voorbereiding op het sacrament van het doopsel, het vormsel of het huwelijk is veeleisend en intensief. Op internationale bijeenkomsten vormen hun bisschoppen stilaan de grootste en jongste groep. Het zwaartepunt van de Kerk is duidelijk verschoven van noord naar zuid, van blank naar zwart.

Christenen uit Afrika in Antwerpen: ook dat is een zegen! Wij zijn blij dat we hen mogen verwelkomen en dankbaar dat zij met ons willen samenwerken. Ze brengen nieuw leven bij ons binnen: een nieuw netwerk, een nieuw enthousiasme, een nieuwe geloofsbeleving.

+ Johan Bonny

› Op 27 juni overhandigde mgr. Johan Bonny een pauselijke zegen aan priester Jozef Mermans. Mermans vierde een dubbel jubileum: niet alleen werd hij honderd jaar op 14 juli, op 25 juli vierde hij ook de 75ste verjaardag van zijn priesterwijding. De bisschop bezocht de jubilaris in het woon-zorgcentrum Smet Residenties in Dessel. Jozef Mermans werd geboren in Dessel, op het einde van de Eerste Wereldoorlog, en werd met honderd anderen tot priester gewijd in Mechelen door kardinaal Van Roey. Hij is oud-leraar aan het Klein Seminarie Hoogstraten en oud-pastoor van Mol-Achterbos waar hij maar liefst 27 jaar werkzaam was. (RA)

DE WERELD IN ONS BISDOM: AFRIKA

✠ **WIE ZIJN DE BUITENLANDSE CHRISTELIJKE GEMEENSCHAPPEN IN ONS BISDOM UIT AFRIKA? HOE ONTHALEN WE HEN? HOE INTEGREREN ZIJ? HOE BOUWEN WE SAMEN AAN HET CHRISTELIJKE VERHAAL?**

ONZE BROEDERS EN ZUSTERS UIT AFRIKA

Vertellen over het kerkgebeuren in Afrika is geen sinecure. Dit continent kende in verschillende regio's en op verschillende momenten heel specifieke vormen van evangelisatie. Geografische en historische diversiteit spelen een grote rol. Afrika kende maar liefst drie grote periodes van kerkstichting, in drie verschillende gebieden. Ik neem je graag mee op een virtuele reis doorheen de geschiedenis van het prachtige Afrikaanse continent.

Michel Coppin
Directeur Missio België

Het verhaal van de Kerk in Afrika begint al in de eerste eeuw na Christus. Dan ontstaan de eerste christelijke gemeenschappen in het noorden van Afrika. Al snel zijn het bloeiende gemeenschappen met heel wat creatieve theologische activiteit. De leden van deze gemeenschappen zijn bereid zich tot het uiterste in te zetten. In het huidige Egypte sterven velen de marteldood, vervolgd door Romeinse heersers. Anderen vergaart het beter. In de derde eeuw staan figuren als Paulus van Thebe en Pachomius op. Hun christelijke levenswijze leeft voort in de hedendaagse

Kerk. Het monastieke leven vindt bij hen zijn oorsprong. De oeroude ascetische vormen van christelijk leven inspireren alle contemplatief leven vandaag.

Ook onze hedendaagse catechese is schatplichtig aan deze eerste eeuwen Noord-Afrikaans christendom. De catechetische school van Alexandrië was toen het voornaamste centrum van het theologische en missionaire denken. Heel wat kerkvaders genoten hier vorming, zodat het centrum ook een stempel drukte op de verdere ontwikkeling van de kerkelijke leer en praktijk. Bovendien ligt hier de oorsprong van twee andere missiegebieden, in Aksum en Nubië. In de derde eeuw gebruikt bisschop Frumentius Aksum als uitvalsbasis om het geloof naar Ethiopië te brengen. Tijdens een handelsmissie vanuit Alexandrië die hij begeleidt, bekeert hij de koning van Ethiopië tot het christendom. Heel wat missionaire monniken volgen en stichten kerken en kloosters in Ethiopië. Na invallen en moeilijkheden overleven deze gemeenschappen tot op de dag van vandaag. Eenzelfde verhaal zien we in Nubië, de streek tussen Assoean (Zuid-Egypte) en Khartoem (Noord-Sudan). Langzaam groeien er christelijke gemeenschappen, die tot Darfur reiken. In de zesde eeuw is zowat de hele regio christelijk.

De christelijke leer dringt verder door in Noord-Afrika dankzij missionarissen die zich aansluiten bij handelskonvoien binnen het Romeinse Rijk. Zo wordt Carthago een bloeiend centrum. Heel wat theologen die ons

vandaag nog inspireren waren in Carthago. Denk maar aan Tertullianus, Cyprianus en Augustinus. In de zesde eeuw worden de christelijke gemeenschappen in deze regio echter verpulverd. Velen verliezen zich in een rigoreus denken, ruziën over de kerkelijke leer en raken verblind door een nationalistisch denken. De kerkgemeenschappen verkruijmen en zijn een makkelijke prooi voor naburige volkeren, die zich vaak bekeerd hadden tot de islam. Zo komt hier een einde aan het ooit zo sterke christendom.

Een tweede golf

Het is wachten tot de vijftiende eeuw voor er nieuwe pogingen worden ondernomen om kerkgemeenschappen op te richten in Afrika, met de Portugezen in de hoofdrol. Vanaf 1434 ontdekken zij de kust van West-Afrika. Drie eeuwen lang vergezellen missionarissen de vele handelsvloeden naar de nieuw ontdekte gebieden. In de kustregio proberen zij nieuwe christelijke gemeenschappen te stichten. Er rijzen toch enkele vragen bij deze periode. Hoe kunnen westerse christenen de handel in Afrikaanse slaven goedkeuren? En hoe moeten we de politieke dimensie van de missionering verstaan? Die gebeurt immers vanuit het systeem van de *Padroado*, waarbij de Kerk en de Portugese staat nauw verbonden zijn, onder politiek gezag dus. In landen als Senegal, Ghana, Nigeria, Angola en Congo blijkt dit problematisch. Koningen worden gedoopt en jongemannen naar Europese seminaries gezonden. De zoon van de Congolese koning wordt zelfs priester en later de eerste bisschop van het nieuwe bisdom San Salvador van Mbanza.

De slechte behandeling van de slaven en de Europese bemoeienis in politieke conflicten komen de evangelisatie niet ten goede. Toch willen de nieuwe kerkgemeenschappen daarom het geloof niet opgeven. De Congolese koning overtuigt bijvoorbeeld in 1640 het Vaticaan om de Congolese kerkprovincie aan het Portugese gezag te onttrekken. Ze wordt een apostolische prefectuur onder de hoede van kapucijnen. Daarmee zijn de problemen in Afrika evenwel niet van de baan. Nederlandse calvinisten nemen later de slavenhandel over en strooien opnieuw roet in de evangelisatie.

Ook aan de Oost-Afrikaanse kust zijn Portugese handelaars actief, met missionarissen in hun kielzog. In 1559 zijn jezuïeten actief in

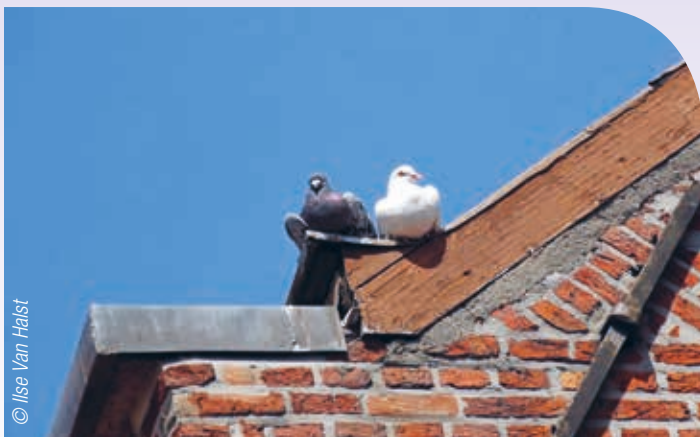
Mozambique, Mombassa (Kenia) en het gebied rond de Zambezirivier. Hun missionaire activiteit was niet naar de zin van de reeds aanwezige Arabieren, die de koning van Mozambique overtuigen om de christelijke zendelingen ter dood te veroordelen. Deze tegenwerkingen en de zwakke vorming van nieuwe christenen die vasthouden aan traditionele gebruiken, leiden tot een aparte vorm van het christendom, vermengd met traditionele religies. Bovendien zetten de Europese handelsexploïtatie, de onmenselijke slavenhandel, de tegenwerking van calvinisten en de vijandige houding van moslims de missionering op een dood spoor. Het Vaticaan doet een laatste wanhoopspoging. De Congregatie voor de Evangelisatie van de Volkeren probeert de missiegebieden collectief te onttrekken aan de Portugese machthebbers en over te laten aan kapucijnen (West- en Centraal-Afrika) en lazaristen (Afrikaanse eilanden). Het blijkt een maat voor niets.

In Ethiopië lijkt het de Kerk meer voor de wind te gaan. Enkele jezuïeten stichten nieuwe gemeenschappen. Hun overste Pedro Páez werkt een catechismus in de lokale taal uit. De keizer bekeert zich tot het christendom. Politieke conflicten en verkeerde interpretaties door de opvolgers van Páez hebben verstrekkende gevolgen: in 1632 worden missionarissen terechtgesteld en wordt de katholieke leer verboden. Op het einde van de achttiende eeuw doen vier Ethiopische priesters, opgeleid in Rome, een nieuwe poging om er katholieke gemeenschappen te stichten. Eén van hen wordt later de eerste Ethiopische bisschop. De reeds gevestigde koptische christenen aanvaarden deze katholieke ijver echter niet. In 1789 wordt opnieuw elke vorm van evangelisatie in Ethiopië gestaakt. Pas in 1839 durft opnieuw iemand het aan.

Derde etappe

In de negentiende eeuw begint een derde missieperiode die wel vruchten afwerpt op langere termijn. Na de Conferentie van Berlijn (1884-1885) wordt het continent verdeeld in kolonies die aan de westerse landen worden toegeschreven. Ook de visie op missie evolueert. Missionarissen trekken nu naar Afrika vanuit de overtuiging dat het heil van de Vader tot in alle uithoeken van de wereld verkondigd moet worden en bovendien voorbestemd is voor de meest hulpbehoevenden. De oude spanningen met kolonialen en Arabieren laaien terug op. Want deze missionarissen pleiten voor de emancipatie van slaven.

© Ilse Van Halst

› *Gezellig samen op de nok van de kerk Onze-Lieve-Vrouw Geboorte in Lint.*

Nu laten ook vrouwen van zich horen. Aan het begin van de negentiende eeuw sticht Anne-Marie Javouhey de zusters van Sint-Jozef van Cluny met de specifieke zending om gemeenschappen te stichten binnen de Afrikaanse culturen. We vinden hen onder meer in Frans-Guyana, de Antillen, Senegal, Sierra Leone, de eilanden Réunion en Madagaskar. Dankzij haar worden in 1840 de eerste zwarte Afrikaanse priesters gewijd. Deze wijdingen zetten haar ertoe aan ook een mannelijke congregatie op te richten. De evangelisatie van zwarte Afrikanen wordt de hoofdtaak. Geïnspireerd door Javouhey sticht de Fransman François Libermann een gemeenschap die Afrikaanse slaven wil begeleiden. Libermanns gemeenschap versmelt later met een andere en zo ontstaan de spiritijnen.

De Sociëteit van de Afrikaanse missie, de zusters van Sint-Jozef van Cluny, de spiritijnen in West-Afrika en de witte paters in Centraal- en Oost-Afrika brengen een sterke missionering op gang. Vanaf het eiland Réunion en de stad Bagamoyo (Tanzania) vertrekken de spiritijnen en witte paters naar Tanzania, de regio van de Grote Meren, Rwanda, Burundi en Kenia. Ook de missionering op de eilanden Mauritius en Madagaskar loopt goed. Ondanks vervolgingen en martelaren in 1835 ontwikkelen die nieuwe kerkgemeenschappen zich verder. Daarbij is een grote rol weggelegd voor leken. Ook in Congo gaat de missionering nu goed. Dat is te danken aan spiritijnen, witte paters, jezuiteten, scheutisten en zusters van Liefde van Gent. Allen nemen ze het op voor slaven.

In 1846 richt paus Gregorius XVI het Vicariaat Centraal-Afrika op. Missionarissen uit Italië, Duitsland en Oostenrijk zetten zich in deze regio in. De Italiaanse pater Daniele Comboni wil de Afrikanen aanmoedigen hun continent zelf een nieuw elan te geven. Hij richt missionaire instituten op en wordt de eerste bisschop van het vicariaat in 1872. Onder zijn impuls bereiken vrouwelijke missionarissen ook het Afrikaanse binnenland. Hoewel hij vroeg sterft, de islam een heropleving kent en de kolonialen macht blijven uitoefenen, is de dynamiek die Comboni opstartte niet uit te doven.

In de Portugese missiegebieden, die nog steeds voortploeteren in het systeem van de *Padroado*, maken de antiklerikale politiek van de Portugese Pombal in de achttiende eeuw en de liberale vrijmetselaars het er niet makkelijker op voor de missionarissen. Toch boeken zij nog succes: vooral in Angola slaat een nieuwe evangelisatie aan. Ook in Egypte en Ethiopië gaat het de katholieken goed af in het midden van de negentiende eeuw. In Algerije treden de witte paters, Missionarissen van Afrika, in de voetsporen van de franciscanen. Ze nemen het in het bijzonder op voor de christelijke slaven. Ook paus Leo XIII reageert in 1888 sterk tegen de slavenhandel in zijn encycliek *In Plurimis*. Deze Missionarissen van Afrika ontwikkelen een catechese voor volwassenen die in heel Afrika zal gebruikt worden. In Zuid-Afrika heeft de Kerk het dan weer moeilijker.

Protestantse gemeenschappen maken het de katholieke missionarissen, vooral leren, moeilijk. In Natal, Lesotho, Transvaal en Oranje Vrijstaat ontstaat kerkelijk leven dankzij de oblaten en de Missionarissen van Marianhill. In Namibië verdrijven protestanten in eerste instantie de katholieken, maar met de Missionarissen van het Goddelijke Woord keren die snel terug. Het huidige Malawi, Zimbabwe, Zambia en Botswana kunnen rekenen op jezuiteten en later ook witte paters. Vanaf 1885 groeien de christelijke gemeenschappen in Afrika gestaag. Missionarissen trekken steeds meer naar het binnenland. De verkondiging van het evangelie gaat gepaard met de promotie van de mens, de kennis van inlandse talen, de vertaling van de Bijbel, catechese in lokale talen, de oprichting van scholen en gezondheidscentra, de vorming van catechisten en de oprichting van seminaries voor landeigen priesters.

Sterkten en zwakten die naar een nieuw elan leiden

De derde periode van kerkstichting in Afrika zet zich onvermoeid verder, tot op vandaag, dankzij de gedrevenheid, visie en vorming van verantwoordelijken. Missionaire congregaties, vaak verbonden met hun koloniaal land van herkomst, droegen de evangelisatie. De relatie met die koloniale mogendheid was overigens vaak dubbelzinnig. En voortdurend loerden bedreigingen om de hoek: ongezonde klimatologische omstandigheden, vijandigheden van de islam en slavenhandelaars, rivaliteit met de protestantse gemeenschappen ... De missionering bracht vooruitgang mee op het Afrikaanse continent: kerkgemeenschappen vonden een nieuwe adem, de levenskwaliteit verbeterde. Het maakte de missionarissen geliefd, in tegenstelling tot de kolonialen, die misnoegd werden om hun dominante en racistische houding. En toch was de band tussen kolonialen en missionarissen vaak nauw. Paus Benedictus XV reageerde hierop in zijn *Maximum Illud* (1919). Bovendien wilde de christelijke missionering soms te veel de westerse cultuur opdringen aan Afrikanen, zonder aandacht voor de rijke lokale cultuur. Daarenboven was er vaak een paternalistisch kantje.

In de jaren 1960 werden tal van Afrikaanse landen onafhankelijk. Dat bracht nieuwe vragen mee. Mee op de kar van het technische Westen springen? De eigen tradities herontdekken en koesteren? Hoe die tradities behouden en integreren in het christendom? Kiezen voor democratie of traditionele bestuursvormen?

Tijdens de laatste eeuw ontwikkelt de Kerk in Afrika zich razendsnel, mede dankzij de inzet voor catechese en catechumenaat. De landeigen clerus en bisschoppen nemen snel in aantal toe. Evangelisatie gebeurt in woord en daad, bijvoorbeeld via scholen en gezondheidszorg. Ondertussen zijn deze 'jonge' geloofsgemeenschappen zelf missionair geworden en steunen ze andere Afrikaanse kerkgemeenschappen. Ook bij ons zetten Afrikaanse priesters zich in. Er is wel nog werk aan de winkel. Hoe beantwoorden Afrikaanse christenen hun missionaire roeping? Welke wegen bewandelen ze? Hoe verhouden hedendaagse kerkgemeenschappen in Afrika zich tot de Pinkstergemeenschappen? Hoe gaan ze de dialoog aan met moslims? In 1994 en 2004 proberen bisschoppen hierop een antwoord te vinden tijdens een synode in Rome, maar de uitdagingen blijven bestaan.

Vanaf oktober loopt de nieuwe Missio-campagne. Daarin staat Ivoorkust centraal als campagneland. Missio steunt er twee projecten. Het biedt een financiële tegemoetkoming in de studiekosten van tienermoeders en gezondheidszorg voor hun kinderen en steunt het opstarten van een kippenkwekerij. Die moet de nodige middelen genereren voor geloofsactiviteiten voor jongeren in parochies. Info op www.missio.be.

ARK BLIJ MET AFRIKAANSE VERSTERKING

Sinds februari maken 25 Afrikaanse evangelische gemeenschappen deel uit van de Antwerpse Raad van Kerken (ARK). “Een noodzakelijke stap”, vindt ARK-voorzitter John van der Dussen, die blij is met de Afrikaanse versterking. “130 van de 200 evangelische Kerken in Antwerpen zijn Afrikaanse gemeenschappen, maar nu is een aantal van hen ook echt vertegenwoordigd in de ARK.” Tijd voor een interview met de pas verkozen voorzitter, zelf een christen uit een evangelische Kerk.

Bart Willemen

Het evangelische christendom is een stroming binnen het protestantisme, die veel nadruk legt op de Schrift als enige autoriteit. Antwerpen telt zomaar eventjes tweehonderd evangelische Kerken. Sommige zijn hier al lang en zijn Nederlandstalig. Vaak zijn het echter vrij recent gestichte, anderstalige gemeenschappen, die niet noodzakelijk in een kerkgebouw samenkomen om te vieren en te bidden, maar soms ook in de eigen woonkamer van een van de leden of in winkels of kantoorruimtes die ze speciaal daarvoor huren. Daarom krijgen ze soms ook de naam *front-store churches*.

De ARK zocht in het verleden stap voor stap toenadering tot deze evangelische christenen. Van de tweehonderd evangelische Kerken zijn er op dit moment 48 bij de ARK aangesloten, gegroepeerd in vijf evangelische denominaties. “De andere blijven onafhankelijk,” legt Van der Dussen uit, “soms omdat ze nog niet zo lang bestaan, soms omdat ze meer verbondenheid voelen met het thuisland dan met onze Belgische context, die ze vaak niet zo goed kennen. Meer toenadering zoeken tot die gemeenschappen stellen we zeker als een van onze doelen.”

Onder dat grote aantal evangelische christenen in Antwerpen heeft een meerderheid zijn of haar wortels in Afrika. Dat was echter tot voor kort niet te merken in de evangelische vertegenwoordiging in de ARK. Die bleef lang een exclusief blank gebeuren, erkent John van der Dussen. “Veel had te maken met de taal. De samenkomsten van de ARK verlopen in het Nederlands, terwijl veel pastors van Afrikaanse gemeenschappen enkel Frans of Engels spreken.” Van de 130 Afrikaanse evangelische gemeenschappen in Antwerpen traden er onlangs 25 toe tot de ARK. Ze worden vertegenwoordigd door twee vrouwelijke pastors die hier geboren

en getogen zijn en Nederlands spreken. Ze hebben hun wortels in Ghana en Nigeria, niet toevallig samen met Congo de landen met het grootste aandeel in de Afrikaanse christelijke gemeenschappen in Antwerpen. Drie andere Afrikaanse pastors namen reeds deel aan de oecumenische paasgroet voor de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal. Dat zijn hoopvolle tekenen.”

Wat trekt hen aan in de stedelijke context? “Zoals alle migranten zijn de Afrikaanse evangelische christenen die in Antwerpen belanden in hun nieuwe omgeving op zoek naar aanknopingspunten: naar mensen en ervaringen uit dezelfde cultuur en regio”, weet Van der Dussen.” In de stad ontmoeten ze makkelijk andere nieuwkomers, soms uit dezelfde streken of plaatsen in hun land van oorsprong. Ze willen hun geloof graag samen terug op hun manier beleven en spreken af dat gewoon samen op te bouwen. En zo begint vaak een nieuwe kerkstichting.”

“Hoewel Afrikaanse evangelische christenen missionair zijn in hun eigen gemeenschappen, zijn ze dat veel minder en naar mijn mening te weinig naar de buitenwereld”, aldus Van der Dussen. “Vaak durven ze dat eigenlijk niet. Ze voelen zich op sociaal vlak minderwaardig en denken dat hun medebewoners in de stad neerkijken op hun manier van geloven. Dat is jammer. Ook dat is voor de ARK een uitdaging: we willen hen ervan overtuigen dat er veel meer interesse is voor geloof en ook voor hun manier van geloven dan ze denken.”

Bovendien kunnen wij best wel wat leren van hen, meent de voorzitter van de ARK. “Hun toewijding voor hun geloof is zoveel groter. Hun relatie met God neemt een grotere plaats in hun leven in. Wanneer ik ergens als gastspreker kom, vraag ik dikwijls hoe lang een preek duurt. Belgische gemeenschappen antwoorden dan altijd in termen van ‘maximum’, bijvoorbeeld ‘maximum veertig minuten’. Bij Afrikaanse gemeenschappen is dat anders. Zij hebben het over ‘minimum’-tijden, bijvoorbeeld ‘minimum een uur’. Zondagsdiensten duren bij hen vaak drie tot vier uur, soms zelfs langer. De zondag staat echt in het teken van de zondagsdienst in de kerk. Ook tijdens de week is hun spirituele ‘honger’ groter. Op werkdagen zijn er vaak samenkomsten voor jongeren, voor vrouwen, voor Bijbelgroepen, een gebedsnacht van vrijdagavond tot zaterdagmorgen – en dat elke week! De Kerk is hun leven, de gemeenschap hun familie.”

In een geseculariseerde samenleving als die van ons klinkt dat hoopvol. Van der Dussen: “Wereldwijd is het christendom zeker niet op z’n retour. Het vervelt wel, het verandert van gedaante, ook in Antwerpen. Het wint aan diepgang. Wat wel voorbij is, is de vanzelfsprekendheid om christen te zijn in onze streken. Ook de gekende uiterlijke vormen van geloven zijn van voorbijgaande aard. Zeker in de evangelische christelijke gemeenschappen gaat het niet om de vorm, maar om het (her)ontdekken van de inhoud van de boodschap van het Evangelie voor onze tijd en context.”

➤ *John van der Dussen*

➤ *De oecumenische paasgroet van vertegenwoordigers van verschillende christelijke gemeenschappen in ons bisdom op paasochtend voor de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal in Antwerpen, een initiatief van de Antwerpse Raad van Kerken, is inmiddels een traditie geworden.*

© Lieven Gorissen

© Lieven Gorissen

LEVEN IN GODS HANDEN

“Het hele leven is religieus geïnspireerd en geïnterpreteerd in Nigeria.” Zo begint pastoor Callistus Okponenwu, die vijf jaar geleden in ons bisdom aankwam, zijn verhaal. Hij is geboren en getogen in Onitsha, een stad en bisdom in het oosten van het Afrikaanse land. In de maand waarin hij werd geboren, werd in Rome Johannes Paulus II tot paus verkozen. Daarom kreeg Callistus de bijnaam *pope*. Hij wist zich een gezegend kind.

Zijn ouderlijk huis lag vlak bij de kerk. Al gauw werd hij er misdienaar. Zijn middelbare school volgde hij in het Klein Seminarie, een voorbereiding op de eigenlijke priesteropleiding. Hij ziet het als een logische stap in zijn persoonlijke groei. Hij legt daarbij sterk de nadruk op de ouders als opvoeders in het geloof. Iets wat hij in Vlaanderen niet ziet.

“In Afrika leggen we het hele leven in Gods handen”, vertelt hij. “We beginnen de dag met een gebed, we sluiten de dag af met een gebed, als we gaan eten wordt er gebeden, als we gedaan hebben, bidden we. We danken God voortdurend voor de gave van de dag. En we leven van de hoop dat God er is voor ons, en dat het morgen beter zal zijn. Die hoop drijft ons, en geeft perspectief.”

Callistus' taak bestaat erin de Engelstalige Afrikaanse gemeenschap te leiden. Omdat de Nederlandse taal voor Afrikanen vaak een probleem vormt, maken vele Afrikaanse katholieken de overstap naar Pinksterkerken die overal in de stad ontstaan. Callistus wil de mensen terug verzamelen in de kerk, en er naar Afrikaanse gewoonte een feest van maken, bijvoorbeeld door verjaardagen te vieren. “Dan komen vele familieleden en vrienden mee naar de viering. En misschien blijven ze dan wel komen”, hoopt hij luidop. “Het is belangrijk voor hen dat ze zich thuis weten, ook in de katholieke Kerk. En het feit dat ze een katholieke gemeenschap hebben die hen herinnert aan thuis, speelt daarin een grote rol.”

© Callistus Okponenwu

Sinds kort is de Engelstalige Afrikaanse gemeenschap verhuisd naar de parochie van Luchtbal, in het noorden van Antwerpen. Callistus werd meteen ook pastoor van de bestaande parochie. “En het is hier goed”, benadrukt hij, verwijzend naar een sterke ploeg en een verbondenheid waarvoor hij dankbaar is.

Vandaag is er een eucharistie voor de Vlaamse gemeenschap en een voor de Engelstalige Afrikaanse gemeenschap. Hij droomt dat deze situatie evolueert naar een Nederlandstalige viering voor iedereen en een Engelstalige voor iedereen. “Zo kunnen culturen elkaar verrijken. En hopelijk vinden zo ook Vlaamse jongeren hun weg naar de Kerk.”

Lea Verstricht

DE GEMEENSCHAP GEEFT ONS LEVEN

Ik heb een afspraak met Sooi Augustyns en Vincent Mutebi in de pastorie van Goddelijk Kind Jezus in Turnhout. Spiritijn Vincent Mutebi is sinds 2016 parochievicaris van de pastorale eenheid Clara van Assisi (Turnhout en Oud-Turnhout). Zijn roeping als missionaris bracht hem vanuit Uganda naar ons bisdom. Dat was een hele aanpassing. Zijn confrater Sooi Augustyns, nog maar twee jaar terug van zijn missiewerk in Congo, voegt zich bij het gesprek. Sooi werkte vijftig jaar in Congo en keerde terug naar Turnhout op vraag onze bisschop om in de communautiteit van Emiel Callewaert Vincent en zijn collega Emmanuel Tomfiah (lees meer op blz. 10-11) bij te staan. Ook voor Sooi was het terug even wennen aan het leven in Vlaanderen.

“Hét verschil tussen Afrika en ons bisdom, en bij uitbreiding de westerse samenleving, is het aantal – praktiserende – gelovigen”, meent Sooi. “In Congo of Uganda praktiseert zo goed als iedereen: peuters, kleuters, jongeren, volwassenen ... In Vlaanderen is het vooral de oudere generatie. In Afrika maken mensen ook meer tijd om samen te vieren. Daar mogen vieringen lang duren.” Vincent, die onze taal al goed meester is, beaamt: “De vieringen verlopen ook veel levendiger dan in onze Kerk. (*lacht*) Hier is het vaak koud buiten, en soms zelfs kouder binnen in de kerk.”

Toch zijn beiden hoopvol gestemd. Vincent: “Er is in Vlaanderen een christelijke geloofstraditie die mensen nog steeds aanspreekt. Ook al zijn ouders niet zoveel meer bezig met hun persoonlijk geloof, toch willen ze hun kinderen laten dopen en zenden ze hen naar een katholieke school.”

Beide priesters nemen heel wat ervaringen uit hun leven en verblijf in Afrika mee naar ons bisdom. “Het zou fijn zijn mochten een aantal gebruiken uit Uganda hier overgenomen worden”, droomt Vincent luidop. “Zoals het meezingen uit volle borst, of het dansen tijdens de viering. Dat vinden mensen hier raar. Het is niet zo eenvoudig om dat ingang te doen vinden.”

“We missen jonge mensen in de Kerk in Vlaanderen”, bedenkt Sooi. “Het is goed dat het bisdom inzet op jongerenpastores. We moeten opnieuw kennismaken met de jongeren van de jeugdbewegingen en de scholen, en hen opnieuw betrekken in de geloofsgemeenschap waar ze wonen.” Vincent valt hem bij: “Intergenerationele vieringen bevorderen het contact tussen de oudere generatie en de jeugd. Dat kan vieringen al veel levendiger maken.”

Omgekeerd leerde Vincent al een en ander van zijn Vlaamse parochianen. “De taal natuurlijk”, zegt hij lachend. “Ik ondervond dat er toch nog een sterke sociale verbinding bestaat tussen mensen, ook al gaan ze niet ter kerke. Tijdens het voorjaar omarmden we bijvoorbeeld met honderden mensen de gevangenis van Turnhout. Ook om vluchtelingen te helpen, zowel financieel als op andere manieren, komen mensen in beweging. Dus op het niveau van dienstbaarheid en solidariteit beweegt

© Dikoo ten Wol

➤ *Sooi Augustyns*

DOOR DE SCHIL HEEN BREKEN

Stiekem had ik gehoopt nog een en ander te kunnen afwerken, maar Ghislain Toussé is stipt op tijd voor het interview. “Ik heb me al goed aangepast”, zegt hij met een brede lach. Het zijn dan ook drukke tijden voor de scheutist uit Kameroen. De onderpastoor in de pastorale eenheid Rupelkerk Sint-Franciscus in Boom trekt immers het Panamaproject, een initiatief van het vicariaat Antwerpen en IJD Jongerenpastoraal om met een vijftigtal jongeren de Wereldjongerendagen in januari 2019 in Panama bij te wonen.

“Met dit project willen we de diversiteit van onze Kerk in Antwerpen tonen. We geloven immers dat diversiteit een rijkdom is. Daarom brengen we jongeren uit ons bisdom met verschillende achtergronden en culturen samen om als een hechte groep naar Panama te trekken”, vertelt Ghislain, zelf een voorbeeld van de diversiteit van de Antwerpse Kerk. “Diversiteit is inherent aan onze samenleving. Het is een realiteit waar je niet omheen kunt. We moeten proberen samen te leven. Geloof is in mijn ogen een bron van energie die dat kan bevorderen.”

Enthousiast en gedreven vervolgt hij: “Tegelijk willen we het geloof van jongeren in Antwerpen versterken. We merkten immers dat ze af en toe gepest worden wegens hun geloof. Dit project wil een plek zijn waar ze van gedachten kunnen wisselen over hun geloof. Daarom ook is er een grondige voorbereiding. Ook na de reis blijven we nog twee jaar samen met de jongeren op weg gaan om het vuur van hun geloof te koesteren. Ik hoop dat ze na de ontmoeting met zoveel jongeren die in alle uithoeken van de wereld hun geloof beleven zullen terugkeren als jonge missionarissen die in hun omgeving trots getuigenis afleggen van hun geloof.”

Als missionaris van Scheut was het voor Toussé vanzelfsprekend dat hij zou uitgezonden worden. Na een eerste missie in Senegal van

› 's Morgens vroeg voor het vertrek van de Amandusgroep op daguitstap naar Mechelen: Ghislain (links) begint de dag goedgemutst.

2006 tot 2015 belandde hij in augustus 2015 in ons land. Het verschil met Senegal is groot, meent hij. En dan heeft hij het niet enkel over de ‘aartsmoeilijke’ taal, die hij toch al goed beheerst. “In Senegal leefde en werkte ik tussen Afrikanen. We waren allen zwart. Dat was makkelijk. Senegalezen zijn buitengewoon gastvrij. Toen ik hier aankwam, belandde ik in een koud land, letterlijk en figuurlijk. Niet alleen de kille houding van sommige mensen schokte me, maar ook hun angst voor mij, omdat ik vreemdeling ben. Hier ben ik immers zwart, te midden van blanke mensen”, luidt zijn analyse, om scherpzinnig te vervolgen: “Mensen hebben hier wat meer tijd nodig om contact te leggen en een relatie uit te bouwen, maar eens ze je kennen, kijken ze verder dan je kleur en dan zie je een heel ander gelaat. Op het eerste gezicht lijken ze koud, maar binnenin zijn ze goed en betrokken. Je moet enkel door de schil heen breken. In mijn parochie zeggen velen dat ze vrolijk worden als ze mijn lach horen.” Om prompt uit te barsten in een aanstekelijk lachen.

Sinds oktober 2017 is Ghislain onderpastoor in Boom. “In mijn ogen is het vieren van de eucharistie hier wat kil, maar België is Kameroen niet en evenmin Senegal. Dat houd ik steeds in mijn achterhoofd. Een van de vereisten van het missionaire leven is dat je rekening houdt met de realiteit van het land waarheen je gezonden wordt en het levensritme van zijn bewoners. Hier dansen mensen niet in een viering, maar toch doen ze hun best om de liturgie goed te verzorgen.”

Ondertussen blijft Toussé met twee confraters uit Brazilië en Indonesië in Deurne wonen. “Wij vormen hier een diverse gemeenschap om het belang en de rijkdom van diversiteit te tonen en zo de grenzeloze liefde van Christus uit te dragen. Wij zijn het levende bewijs dat het mogelijk is om samen te leven met mensen van verschillende culturen, ondanks onze verschillen, ondanks onze gebreken.” Zorgen maakt hij zich niet: “Onze opdracht is om authentiek te zijn en zo te zaaien, de oogst behoort God toe.”

We blijven nog wat gezellig nakeuvelen. Ondertussen houdt Ghislain de tijd in het oog. “Nu moet ik vertrekken, want ik moet om 11 uur voorgaan in een viering. Ik wens je een pittige dag.” En weg fietst hij.

› Vincent Mutebi

nog heel wat in Vlaanderen.” Ook Sooi is aangenaam verrast door initiatieven als *Light a Candle* of lotgenotengroepen voor rouwende jongeren.

Terwijl Sooi als missionaris vanuit Vlaanderen naar

Afrika gezonden werd, maakte Vincent de omgekeerde beweging. “Onze opdracht is dezelfde: de Blijde Boodschap uitdragen”, stelt Sooi. “Het belangrijkste is dat je een gemeenschap kunt vormen. Dat is meteen ook de grootste uitdaging. Zelf hecht ik veel belang aan het persoonlijke contact met mensen, en in gebed met God.” Vincent besluit: “De gemeenschap geeft ons leven. Ze geeft uiting aan de verbondenheid met al wie ons omringt in ons werk en ons leven, en zo ook aan de verbondenheid met onze God, waardoor we van betekenis kunnen zijn voor onszelf en anderen.”

IN DE HUID VAN EMMANUEL TOMFIAH

DURVEN WE HET HUN TE VRAGEN?

*Durven we te vragen aan een priester uit Afrika, Azië, Latijns-Amerika of Oost-Europa die vandaag in Antwerpen of in de Kempen aan de slag gaat hoe hij zich voelt in ons bisdom? Durven we even in zijn huid te kruipen om hem trachten te begrijpen? Deze vraag stelde onze bisschop in zijn voorwoord in het januarinummer van 'Relevant'. En die vraag leggen we in dit nummer voor aan spiritijn **Emmanuel Kwame Tomfiah** (41 jaar) uit Ghana. In september 2016 werd hij aangesteld als parochievicaris en verantwoordelijk priester van **Goddelijk Kind Jezus, Heilig Hart en Sint-Pieter in Turnhout** in de pastorale eenheid Clara van Assisi (Turnhout en Oud-Turnhout).*

Emmanuel Kwame Tomfiah

* "... we aanvaarden ook gaarne die taken waarvoor de Kerk moeilijk werkers kan vinden."

Dat zegt onze spiritijnse Leefregel (SLR 4). Het is vanuit deze achtergrond dat ik het voorstel van onze algemeen overste aanvaard heb om naar Vlaanderen te komen voor mijn missie. Als missionaris wist dat ik mijn land zou

› Nick Hannes neemt een selfie met enkele leden van de pastorale eenheid Clara van Assisi. Rechts Emmanuel Tomfiah.

moeten verlaten. Die vraag was dan ook geen verrassing. Ik ben geroepen en gezonden om de Blijde Boodschap te verkondigen. Ik ben ingetreden in de congregatie van de paters van de Heilige Geest in 2003, nadat ik reeds drie jaar aan de slag was als onderwijzer. Als spiritijnen trekken we daarheen waar de Kerk ons nodig heeft. Wij aanvaarden gaarne die taken waarvoor de Kerk moeilijk werkers kan vinden. Welnu, de Kerk in Vlaanderen heeft priesters nodig. Daarom ben ik hierheen gezonden en gekomen. Ze heeft mij aldus een taak toevertrouwd en ik kan niet anders doen dan deze op mij te nemen.

* Een avontuur.

Langs de ene kant was het niet echt een avontuur omdat het niet de eerste keer was dat ik mijn land verliet. Ik was eerder al in Senegal omdat ik daar mijn theologische studies gedaan heb. Vermits ik toen geen Frans sprak, volgde ik eerst een jaar Franse les. Daarna deed ik mijn pastorale stage in Conakry in Guinee. Nadien keerde ik terug naar Ghana waar ik in 2014 tot priester werd gewijd. Langs de andere kant was deze reis toch van een andere orde en had ze wel degelijk iets

avontuurlijks. Nooit eerder was ik immers in Europa. Ik had geen idee wat me te wachten zou staan, welke samenleving ik zou leren kennen, hoe de kerkelijke situatie was, welk weer het hier is ...

* Alle begin is moeilijk, zegt het spreekwoord.

En zo ook mijn begin in België. Het weer, de voeding, de taal, de liturgie, de cultuur ... dat waren grote en soms onverwachte uitdagingen voor mij.

Ik voelde me meteen welkom bij mijn aankomst. De parochianen waren blij met mijn komst. Toch kan ik niet ontkennen dat de kennismaking met de Vlaamse samenleving me werkelijk een cultuurschok bezorgde. Ik denk in het bijzonder aan de manier van doen en denken hier, het feit dat alles moet besproken worden, de secularisatie van de Vlaamse Kerk, het grote verschil tussen de manier van vieren hier in Vlaanderen en die in mijn land Ghana, het gegeven dat leken heel wat taken toebedeeld krijgen in de parochies en vaak heel wat verantwoordelijkheid dragen... Dat is anders dan ik gewoon was en dat maakte het me niet gemakkelijk.

© Nick Hannes

› Bij de oprichting van de pastorale eenheid Clara van Assisi in 2016 stelde mgr. Bonny twee spiritijnen uit Afrika aan: Vincent Mutebi uit Uganda (links) en Emmanuel Tomfiah uit Ghana (rechts).

Daarnaast rezen er ook andere onverwachte moeilijkheden. Soms zijn mensen niet bereid om stappen vooruit te zetten en nieuwe wegen in te slaan. Ze houden vast aan de oude en hun vertrouwde manier van doen. Toch brengt verandering soms verbetering en vernieuwing ... Soms ontmoet ik mensen op mijn weg die de plaats en de taak van de priester niet erkennen.

* Zal het me wel lukken?

Soms is het echt moeilijk, erken ik eerlijk. Op een gegeven moment vroeg ik me zelfs af: "Zal het me wel lukken? Waar is mijn plaats in deze Kerk? Kom ik hier alleen maar om voor te gaan in de eucharistieviering of heb ik ook iets te zeggen over de pastorale situatie en kan ik mijn steentje bijdragen?"

Ongeacht deze moeilijke momenten en situaties ben ik nooit ontgoocheld. Ik ben me ervan bewust dat ik de situatie niet onmiddellijk kan veranderen. Ik ben geduldig en maan mezelf aan tot kalme: "Geef het wat tijd. Dan zal je wel zien hoe alles verloopt." Ik luister naar de mensen en bovenal stel ik vragen om de situatie beter te leren begrijpen.

* Ze kijken de kat uit de boom.

Mensen leren kennen en vrienden maken was evenmin gemakkelijk. "Ze kijken de kat uit de boom", luidt het spreekwoord. En dat was zo. Al is het nu al beter dan vroeger.

* Ik vind mijn weg wel ...

Gelukkig kan ik buigen op een degelijke voorbereiding. Eerst trok ik naar Nederland om aan de Radboud Universiteit Nederlands te leren. Daar heb ik alle niveaus doorlopen. Daarna kwam ik terug naar België, waar ik een maand verbleef bij Jan Branspenning, de voormalige pastoor van

de Sint-Pieterskerk, Heilige Hartkerk en Goddelijk Kindkerk. Zo kreeg ik de tijd om kennis te maken met de omgeving en de pastoraal van Turnhout en Oud-Turnhout, en om er alle parochies te bezoeken vooraleer ik mijn pastorale activiteiten aanvatte. Dat vond ik uitstekend. Ik ben nog steeds dankbaar voor deze goede voorbereiding.

Van Emeka Nzeadibe, de provinciaal overste van onze Europese Provincie, en Christian Robert, de overste van Regio België, kreeg ik een puike uitleg over de werking van het openbaar vervoer. Toen ik in Turnhout aankwam, heb ik her en der rondgefietst om de regio te verkennen. Ook daar vind ik nu gemakkelijk mijn weg.

* Moed en kracht.

Als ik het moeilijk heb, wend ik mij tot God die mij geroepen en gezondend heeft. Hij heeft ons beloofd dat hij ons nooit in de steek zal laten. Daarnaast put ik ook kracht en moed uit onze spiritijnse communiteit Emiel Callewaert in Turnhout, waar ik woon met mijn twee confraters. Emiel Callewaert, geboren in Marke in 1856 en ingetreden in de apostolische school van de jezuïeten in Turnhout in september 1874, was de eerste Belgische missionaris in het toen pas ontdekte binnenland van Afrika.

Vaak wissel ik van gedachten over mijn ervaring in de pastoraal met mijn confraters. Niet alleen moedigen ze mij aan, ze geven mij ook raad over mogelijke wegen om een probleem op te lossen of een moeilijke kwestie aan te pakken. Daarnaast kan ik rekenen op de steun van een aantal mensen met wie ik kennisgemaakt heb en van medewerkers in de pastorale eenheid. Dat doet deugd. Het geeft me kracht en moed. Ik ben er stellig van overtuigd dat alles

in orde zal komen. Het vraagt alleen tijd. Daarom moet ik geduldig zijn.

* Wat vuur en warmte.

Ik zie hier heel wat kansen liggen om de Vlaamse Kerk te verrijken. Ik zie kansen om de gelovigen te animeren en een beetje van de warmte die zo typisch is voor onze Ghanese vieringen in de Vlaamse Kerk binnen te brengen zodat de vieringen niet meer zo saai zijn. Zo hoop ik ook buitenlanders die naar Vlaanderen komen warm te maken om mee te vieren en bij de vieringen te betrekken.

Om die droom te realiseren hebben mijn confrater Vincent en ik een Afrikaanse kerkgemeenschap gevormd die af en toe zal ingeschakeld worden in de Vlaamse gemeenschap om wat vuur en warmte in de vieringen binnen te brengen.

Waar ik dan weer wat van kan leren, is de stiptheid. Mensen hebben hier veel respect voor tijd. Alle beslissingen moeten besproken worden. Hier houdt men niet van improvisatie. Alles dient nauwkeurig gepland. Dat vind ik een verrijking.

* Ik droom ...

Vlaanderen is een prachtige plek met aardige en vriendelijke mensen. Ik hoop de mensen nog beter te leren kennen, en wil mijn best doen om me nog meer aan te passen en te integreren. Ik ben ervan overtuigd dat we moeten investeren in gezinsvieringen die in sommigen parochies nog bestaan. Dat zal een pluspunt zijn voor de Vlaamse kerkgemeenschap.

CHRISTENEN EN MAATSCHAPPIJ

MEER DAN DE TITEL VAN EEN CURSUS THEOLOGIE

*Al maanden worden de verkiezingen voorbereid. Als we het fel beginnen te merken, spreken we van 'verkiezingskoorts'. **Kunnen we ziek worden van politiek?** De persoonlijke aanvallen in plaats van inhoudelijke thema's, de spierballen die gaan rollen, de taal die radicaliseert en polariseert, ... het siert de huidige politiek niet echt. Maar dat is geen reden voor christenen om zich afzijdig te houden. Integendeel.*

Lea Verstricht

Er is werk aan de samenleving. Ze wordt steeds complexer en dynamischer. Mensen

lopen er soms in verloren en botsen op de zinloosheid van systemen. Tegelijk geven mensen ook vorm aan verbinding, aan cultuur, aan opvoeding en zorg, aan gastvrijheid, aan bewegingen allerhande. En christenen dienen onze samenleving al eeuwen. Menswaardigheid en aandacht voor kwetsbaarheid en marginaliteit stonden steeds hoog op de agenda. Op dit moment nemen christenen graag de woorden 'gemeenschap' en 'verbinding' in de mond, als centrale opdrachten van de Kerk in een samenleving die individualiseert en mensen in hun isolement plaatst. Wat betekenen deze woorden in het dorp, in de stad of in de wijk waar we wonen? Welke acties stimuleren de menswaardige samenleving? Wat is de waarde van een mens in onze ogen? Telt enkel de economische waarde? En wie mag zich mens weten in onze samenleving? Enkel de gegoede klasse die het dominante patroon uittekent? Of ook wie ongevraagd komen aangewaaid in

onze samenleving? Ook die mensen die we soms de 'sociaal overbodigen' noemen? En wat met wie in zijn al dan niet oude dag het geheugen kwijtspeelt?

Op 14 maart organiseerde Attent, het netwerk voor maatschappelijk engagement in het bisdom Antwerpen, een avond over de maatschappelijke verantwoordelijkheid van christenen. Bisschop Johan Bonny sprak daar enkele ideeën uit die het overwegen waard zijn vooraleer we straks in het hokje een bolletje inkleuren. Hij wees op de – ook politieke – verantwoordelijkheid van christenen om onze samenleving als hun eigen samenleving te beschouwen, en er dus actief aan mee te werken. Hij vroeg daarbij de redelijkheid en het gezonde verstand altijd vooraan te plaatsen. "Hoe bouwen we gemeenschap en leggen we verbindingen tussen groepen die elkaar soms nauwelijks lijken te vinden?", vroeg hij zich af.

WE ZIJN VERANTWOORDELIJK VOOR ONZE SAMENLEVING

Geïnspireerd door de conferentie van onze bisschop op de vormingsavond van Attent over de maatschappelijke verantwoordelijkheid van christenen stelden de parochieteams van de pastorale eenheid Immanuel in Kontich, Lint, Hove, Boechout en Vremde een brief op aan de politieke partijen. Ook hier nam de werkgroep dienstbetoon en solidariteit het initiatief.

"Onze werkgroep buigt zich allang actief over tal van actuele maatschappelijke thema's", legt verantwoordelijke Josée Kleijn uit. "Ook in de ploeg van onze groeiende pastorale eenheid brainstormen we over maatschappelijke kwesties die politici zouden moeten opnemen. Als christenen mogen we niet vanaf de zijlijn toekijken." Medevrijwilliger Denis Bouwen beaamt: "De Kerk moet haar stem laten horen in het maatschappelijke debat en duidelijke standpunten innemen."

"Omdat de pastorale eenheid met haar tien parochies verspreid is over vijf gemeenten, legden we de brief voor aan de verschillende parochieteams en nodigden we hen uit om spreekbuis te zijn naar de lokale politici", aldus Josée.

In de brief wijst de werkgroep op de belangrijke rol van socioculturele verenigingen en het middenveld. "We vragen aandacht voor naastenliefde en gastvrijheid en pleiten voor een werkelijk beleefde barmhartigheid," benadrukt Josée. Denis vervolgt: "Als christenen vinden we het essentieel om aan een echte *samen*-leving te werken waarin mensen van elke generatie en eender welke afkomst kunnen samenkomen en samenleven. Ik denk aan meer contact tussen generaties in woon-zorgcentra, en tussen kansrijke en kansarme gezinnen."

› *Samen op stap. Dat voorkomt dat mensen in eenzaamheid belanden.*

Hij stipte vier domeinen aan die extra aandacht verdienen van al wie zich als christen inzet voor de samenleving. Het armoedebeleid is een eerste punt. In juni berichtten de kranten nog dat het aantal kinderen geboren in armoede toeneemt. Welke mogelijkheden voor de toekomstige generatie laten we hierdoor verloren gaan? Daarnaast vroeg hij te werken aan een integraal leefmilieu. “Vervuilde lucht en oceanen, dichtslibbende wegen, energieverbruik, het zijn maar enkele van de zichtbare tekenen die erop wijzen dat we niet goed omgaan met wat ons in de schepping gegeven is. Hoe keren we het tij? Met *Laudato Si'* hebben we een degelijk document in handen om daaraan iets te doen.”

Tegelijk kaartte mgr. Bonny ook de zorg voor een menselijke omgeving aan. Al in december 2015 kopte VRT nieuws “voor het eerst kosten zieke werknemers meer dan werklozen”, speciale regimes zoals moederschapsverlof niet meegerekend. Waar vinden mensen nog rustpunten in hun leven? Tot slot riep onze bisschop op om te werken aan de toekomst van onze democratie, ook door “volop kansen te geven aan (jonge) talentvolle christenen die inzetten op de geloofwaardigheid van de politiek”.

Ook voor de vaak verborgen lokale armoede heeft de werkgroep oog. “We moeten die trachten op te sporen en te bestrijden, zonder de mensen in armoede met de vinger te wijzen”, somt Denis verder op. Tot slot maakt de werkgroep zich ongerust over de groeiende eenzaamheid zowel bij ouderen als bij jongeren. “Ze voelen zich verlaten en hebben nood aan verbinding”, weet Josée.

De brief werd aan alle politici afgegeven of per post verstuurd. “We zijn ons er terdege van bewust dat een aantal van hen onverschillig zullen reageren,” zegt Josée nuchter, “maar we hopen dat enkelen effectief een gesprek willen aangaan. Ondertussen publiceerden we de tekst ook in het parochieblad om mensen bewust te maken en op hun verantwoordelijkheid te wijzen als christen voor onze samenleving en die van de toekomst.”

Ilse Van Halst

DE KERK DIENT HAAR STEM TE LATEN HOREN

Naar warme aandacht voor zorg? Zo luidt de titel van het memorandum dat de pastorale eenheid HH. Jacobus & Antonius in Brasschaat en Kapellen schreef in aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen. “Als christenen kunnen we niet afzijdig blijven”, meent Tom De Ryck. Tom is moderator van de werkgroep diaconie, solidariteit en duurzaamheid. “Zorg gaat ons allen aan. Als onderdeel van diaconie past deze insteek perfect in het plaatje van onze werkgroep.”

De aanleiding voor dit initiatief? Het pleidooi van de Vlaamse vicarissen, bevoegd voor caritas, voor een vermaatschappelijking van de kerkgemeenschap als antwoord op de vermaatschappelijking van de zorg- en welzijnssector, en de oproep *Politiek gaat ons allen aan* van Attent. Aan het memorandum ging een heel proces van bevraging vooraf in het team van de pastorale eenheid. “Stilaan groeide de idee om de politici rechtstreeks aan te spreken. Hoewel aanvankelijk niet iedereen het met dit initiatief eens was, kregen we uiteindelijk groen licht”, vertelt Tom. “De Kerk dient haar stem te laten horen.”

Omdat een tekst de lokale situatie op het lijf geschreven niet voor het grijpen lag, besloot de werkgroep zelf een memorandum op te stellen. “Tal van problematieken komen aan bod, zoals huisvesting – uitermate actueel gezien de aanwezigheid van het asielcentrum in Kapellen –, energieverbruik, woonbegeleiding, sociaal economische begeleiding, luchtvervuiling, gastrijke ruimten, enzovoort.”

In het voorjaar zond de pastorale eenheid de tekst reeds naar alle lokale politici. “Langer wachten had geen zin. Rond die tijd stellen de politieke partijen immers hun programma op”, weet Tom. Ondertussen werden via Kerk & Leven ook de parochianen aangesproken.

“We geven geen stemadvies”, benadrukt Tom. “We formuleren een aantal aandachtspunten die ons ter harte gaan en willen aan bewustwording doen. We hopen dat politici nota nemen van onze actiepunten en ze opnemen in hun programma. Tegelijk willen we gelovigen en ruimer alle burgers bewustmaken van het feit dat ze als christen een maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben en hen aanzetten om verder te kijken dan slogans en om politici te bevragen. We hopen dat dit memorandum het startschot wordt van een heel proces en dat we kunnen meewerken aan een zorgstrategisch plan voor onze regio op lange termijn.”

Ilse Van Halst

EEN BUREAU EN EEN THERMOSKAN

DE LOODSEN WIL DE VINGER AAN DE POLS BLIJVEN HOUDEN

“Heer, geef dat wij de plek zijn waar ze warmte vinden en troost. Dat wij hen ruimte geven om zichzelf te vinden. Dat hun kinderen weer vrolijk kunnen zijn. Dat ze zeker zullen zijn van hun leven en vrede vinden.” **Diaken Frank Morlion bidt voor tijdens de bezinning met vrijwilligers in De Loodsen op de Sint-Jacobsmarkt. Tijdens de gezamenlijke maaltijd die volgt, delen ze verhalen, zoeken ze steun, vinden ze bevestiging, laden ze de batterijen op en vliegen grapjes over en weer. In het najaar bestaat dit trefpunt voor solidariteitspastoraal binnen de stad Antwerpen 25 jaar. “We grijpen dit moment aan om na te denken hoe we vanuit onze evangelische inspiratie de vinger aan de pols kunnen houden, ons kunnen laten uitdagen door de tekenen van de tijd en daarop een antwoord kunnen bieden.”**

Ilse Van Halst

Het is een warme gezellige bende aan tafel in de Sint-Jacobsmarkt. Een schare vrijwilligers die gedreven en enthousiast de handen uit de mouwen steken: in de voedselbedeling in de Sint-Antoniusparochie, in Harmattan bij het geven van taallessen, in het Platform Noodhulp Onder Protest enzovoort. En ook in De Overstap in de Lange Leemstraat, waarnaar

Annemie Luyten, bezielster-van-het-eerste-uur, me meetroont. Het project biedt opvang aan zes alleenstaande vrouwen of mama's die wettig in ons land verblijven. Habiba* uit Afrika verwelkomt ons er met een brede lach en zet koffie. Haar zontje gaat naar het eerste leerjaar. “Ik ben bevoorrecht dat ik hier terecht kan. Mijn man is gestorven. Ik belandde op straat”, begint ze haar verhaal.

Achter elke lach schuilt een ander levensverhaal, en dat is nooit rooskleurig. “Het blijft moeilijk”, erkent Annemie. “Sinds we begonnen, zijn de zes kamers voortdurend bezet, vooral door vrouwen uit Afrika, op de vlucht voor een besnijden, op zoek naar een nieuwe toekomst omdat ze ginds verkracht werden ... Met elke vrouw die hier aanspoelt, blijf je begaan.”

Elke vrouw krijgt een vrijwilliger als buddy. “We begeleiden hen zodat ze in zes tot acht maanden opnieuw op eigen benen kunnen staan. De Overstap is een soort doorgangshuis om op adem te komen. Hier krijgen ze tijd en steun om terug veerkracht te kweken”, legt Annemie uit. De vrouwen hebben elk hun eigen kamer en delen een living en een keuken. Aan de muur hangt een taakverdeling voor de poets en de was. Annemie wijst op de babybox in de living. “Eerst wilden ze hun kind niet daarin neerzetten. Ze kennen dat niet. Met de hulp van Kind en Gezin leren ze dat het veilig is. Zo werken we samen met verschillende organisaties, onder meer ook met Caritas, en versterken we elkaar.”

Stond de buurt in het begin eerder wantrouwig tegenover het project, dan is daar vandaag weinig van te merken. “Een buurvrouw komt langs om te helpen met het huiswerk van mijn zontje”, vertelt Habiba. “En toen een vergadering in de buurt ijsjes te veel had, klopten ze bij ons aan met de vraag of wij er zin in hadden. En of!”

Van De Overstap gaat het naar De Overzet, negen jaar geleden opgestart als tijdelijke opvang voor vrouwen zonder wettig verblijf met medische problemen. Mya* uit Burundi komt binnen met haar baby. De andere vrouwen en hun kinderen verdringen zich rond de kleine lachebek. “Deze vrouwen en de vrijwilligers zijn mijn familie. We doen geregeld dingen samen. Daaraan trek ik me op”, klinkt het dankbaar. Het gaat er vrolijk aan toe. “Kijk hoe hij stampet. Hij wordt later vast en zeker een voetballer”, zegt Mya trots. Haar papieren zijn tijdelijk in orde. “Het is niet gemakkelijk”, erkent ze. “Steeds opnieuw moet ik bewijzen dat ik werkzoekende ben en dat ik voor mijn zoon kan zorgen. Die onzekerheid is moeilijk om te dragen.”

Onverwachts komt zuster Mieke op bezoek. “Zo'n zes jaar al ben ik buddy van een van deze vrouwen. Ik vind het een zinvol engagement. Ik zorg graag voor de kindjes”, vertelt ze. En lachend voegt ze eraan toe: “Ik spreek geen Engels, maar toch slagen we erin elkaar te begrijpen.”

Vijftientwintig jaar geleden begon Annemie met een bureau en een thermoskan, inmiddels is dat bureau uitgegroeid tot een organisch geheel op tal van actieterreinen. “We bevinden ons in een overgangsfase”, zegt Frank Morlion. “Wat gaan we de volgende 25 jaar doen en hoe gaan we dat aanpakken? Wie kan dit project dragen? We stellen vast dat heel wat jonge mensen zich engageren als vrijwilliger, deze taak doorgaans evenwel een drietal jaar opnemen om dan door te schuiven naar elders. Welk kader hebben we nodig om in zo'n rotatiesysteem onze eigenheid te behouden en onze doelstelling te blijven waar maken, zonder vast te roesten, maar steeds alert voor nieuwe noden die zich aandienen?”

* De namen zijn fictief.

HUNKER NAAR DE ANDER

MENS WORDEN VANUIT EVANGELISCHE INSPIRATIE

› Een groep jongeren van De Beweging van Menswording op weg naar Compostela.

Het Hof Zevenbergen in Ranst is een van de geloofskernen van de kersverse pastorale eenheid Sara en Abraham. Op deze stek waar de zusters van het Convent van Betlehem een gemeenschap stichtten vanuit de spiritualiteit van de menswording, geven vandaag een aantal gezinnen en religieuzen een eigentijdse impuls aan De Beweging van Menswording die haar wortels vindt in de evangelische woorden van Jezus 'Kom en zie'.

Johan Govaerts

Zuster Simonne Goossens, 85 lentes jong, woont al veertig jaar in Hof Zevenbergen. "Het eerste wat we deden, toen we hier als gemeenschap in 1977 startten, was het opengooien van de poort. Daarbij vertrekken we vanuit de spiritualiteit van de menswording: we willen elke mens de kans geven om zelf mens te worden, zodat hij of zij op zijn beurt anderen kansen kan geven om mens te worden." Erik Herrebosch, 55 jaar, woont sinds 2004 met zijn gezin in Hof Zevenbergen. "We zijn geboeid geraakt door de spiritualiteit die in dit huis leeft", getuigt hij. "Mijn vrouw Leen is ook directeur van het bezinningshuis op Hof Zevenbergen. Ik werk buitenshuis."

Een match tussen een religieuze congregatie en lekengezinnen klinkt uniek. "Toeval bestaat niet in de Kerk", zegt zuster Simonne met een knipoog. "Alle zusters

werden een dagje ouder. Hoe moet het verder?, vroegen we ons wel eens af, toen de vraag van Erik kwam om kennis te maken met Hof Zevenbergen." Erik vult aan: "Wij namen hier onze intrek als gezin in 2004. Leen en ik wilden meteen deel hebben aan de spiritualiteit van de gemeenschap. Samen met de zusters namen we de constituties door en bespraken we wat dat voor hen en voor ons als gezin vandaag kon betekenen." Toen er ruimte kwam na de verbouwingen in 2013 greep Chris Smits, 53 jaar, de kans om met haar gezin haar intrek te nemen op Hof Zevenbergen. "We hadden al een goed contact met de zusters in Duffel en verlangden ernaar om hun spiritualiteit te delen."

Erik beseft hoe ingrijpend deze wijziging was voor de congregatie: "Binnen de kapittels van toen werd bewust gekozen om het oorspronkelijke charisma open te trekken voor leken. Daar ligt de kiem van de vernieuwde beweging. Het is een nieuwe loot, geënt op een oude middeleeuwse stam: een gedeelde spiritualiteit met lekengevolgen."

De doorstart als hedendaagse Beweging van Menswording dateert uit 2011. Erik blikt terug op dat stichtingsjaar: "Toen organiseerden we voor het eerst een Dag van de Menswording, die inmiddels uitgroeide tot een jaarlijkse traditie (op de tweede zaterdag van oktober). De zusters en wij als gezinnen stelden een basistekst op die onze visie weergeeft. Het is een vorm van geloofsact in het benaderen van de mens die zich geïncarneerd weet door de levende Christus. De mens hunkert ernaar zich te ontwikkelen en te worden wie hij in essentie is. Die hunker is onlosmakelijk verbonden met de ander. De ander en de Ander ... Die contacten

verzorgen is wat we beogen. Daarbij is het Evangelie ons richtsnoer."

Zuster Simonne schetst het huidig aanbod van de Beweging: "Behalve onze Dag van de Menswording komen er maandelijks twee spiritualiteitsgroepen samen. Een gemengd publiek van zusters en mensen van buitenaf laten zich dan inspireren door een figuur uit het Evangelie of de spiritualiteitstraditie." Chris vult aan: "Op vraag van onze kinderen startten we een jongerengroep, die een zevental keer per jaar samenkomt. Nu eens focussen we op concrete inzet, dan weer bespreken we een boek. Ooit stapten we met een groep naar Santiago de Compostela. We trekken ook samen op weekend. Zo staken we een handje toe bij een gezin in nood via de Bouworde. Dat gaf aanleiding tot een diepgaand gesprek over vrijwillige inzet: hoe maakt ons dat meer mens?"

"We zijn geen beweging met 'leden'," besluit Erik, "omdat we willen vermijden dat een teveel aan structuren en regels onze doelstelling overschaduwet. Alles draait om de mens die de ander/Ander nodig heeft om zichzelf te verwezenlijken, en dat vanuit de spiritualiteit van de menswording. Via activiteiten proberen we mensen te motiveren zodat de spiritualiteit in hun leven verankerd geraakt."

Op 13 oktober organiseert de beweging 'de dag van de Menswording 2018'. Walter Weyns spreekt over 'Wachten'. Info op www.menswording.be.

GROEP IN DE KIJKER

SAMEN BIDDEN EN ZINGEN: QUALITY-TIME EN ME-TIME

Antwerpen huisvest een actieve Engelstalige Afrikaanse gemeenschap. Vooral Nigerianen, maar ook mensen afkomstig uit Kameroen sloten zich aan. Mannen, vrouwen en kinderen. De vrouwen verenigden zich in de 'Catholic Women Organisation', een enthousiaste en actieve club van vrouwen vanaf achttien jaar. Sommigen zijn getrouwd, anderen zijn alleenstaand, en nog anderen zijn weduwe, maar allen zijn ze katholiek en dragen ze Maria in hun hart. Ook Belgische katholieke vrouwen sloten zich reeds aan.

Saskia van den Kieboom

"We willen mensen samenbrengen rond het Woord en evangeliseren", vertelt Angela, de president van Catholic Women Organisation enthousiast. "Maria is ons grote voorbeeld. Ze brengt overal ter wereld zoveel mensen samen. Ze is een grote steun en toeverlaat voor zoveel mensen. Dat willen wij op onze beurt ook zijn."

Angela is afkomstig uit Nigeria. "Nigeria wordt verscheurd door spanningen tussen moslims en christenen. Er is zoveel haat. En dat terwijl iedereen het beste wil voor zijn kinderen", zucht ze. "Heel wat vrouwen hebben in Nigeria niet dezelfde rechten als mannen, maar dat weerhoudt hen er niet van zich in te zetten voor de Kerk en voor de gemeenschap. Tal van Kerken in Nigeria hebben een vrouwenbeweging. Het was voor ons dan ook vanzelfsprekend

om er een op te starten in Antwerpen. De Anglo-Afrikaanse gemeenschap bestaat sinds 2005. Kort daarna zag de Catholic Women Organisation het levenslicht."

Inmiddels telt de vrouwenbeweging in Antwerpen zestig leden, in Brussel zijn er dat vijftig en de pas opgerichte beweging in Turnhout telt vijf leden. Angela droomt ervan om een vrouwenconferentie te organiseren, niet alleen met Afrikaanse vrouwen, maar met katholieke vrouwen uit alle windstreken. "We zouden met elkaar van gedachten kunnen wisselen over de katholieke opvoeding van kinderen. We zouden samen kunnen brainstormen over het opstarten van diaconale projecten en bovenal zouden we samen kunnen nadenken hoe we als vrouwen in de Kerk kunnen evangeliseren en naar buiten kunnen komen."

De vrouwenbeweging in Antwerpen komt één keer per maand samen. Er wordt dan samen gebeden en gezongen. Een spreker reikt de nodige spirituele verdieping aan. Dat kan een gastspreker zijn, of een van de vrouwen zelf die iets heeft voorbereid. "We hechten enorm veel belang aan deze middagen. Het is quality-time en me-time tegelijk", getuigt Angela. "We werken allen hard. Onze situatie is niet altijd ideaal, maar wel veel beter dan die van onze landgenoten in Nigeria of Kameroen. Daarom willen wij klaarstaan voor anderen. Tijdens onze ontmoetingen vinden we steun bij elkaar, bij Maria en Jezus. Daaruit halen we veel energie."

Op de agenda van de activiteiten van de vrouwenbeweging staat steevast een kerstspel voor kinderen met Kerstmis. "We zingen liederen en maken kostuums. We oefenen veel. Iedereen is betrokken. Het is steevast een erg fijne en intense periode", vertelt Angela. "Daarnaast leggen we ook geregeld bezoekjes af: wanneer in een gezin een kindje geboren wordt, wanneer iemand in het ziekenhuis ligt of in een gesloten centrum verblijft, om elkaar te bemoedigen."

Twee keer per jaar vieren de vrouwen feestelijk uitgedost in de kerk, in de meimaand op Moederdag en op 15 augustus, het feest van Maria-Tenhemelopneming. "De kleurrijke gewaden die we dan aantrekken, heb ik zelf ontworpen", vertelt Angela niet zonder trots. "De blauwe kleur verwijst naar Maria. Vorig jaar hebben we ze vernieuwd en heeft vicaris Bart Paepen ze gezegend."

Ten slotte heeft Angela nog een boodschap aan alle katholieke vrouwen: "Wees niet beschaamd om katholiek te zijn! Breng de Kerk naar buiten en hou haar levend! Alleen komen we niet ver, maar samen kunnen we heel veel. De samenleving kan koud en hard zijn. Dat is in Afrika zo en hier is dat ook. Maar in de Kerk is dat anders, want daar heb je broers en zussen. Weet dat je familie hebt over de hele wereld. Waar je ook bent, hoe ver van huis je ook bent, ga een Kerk binnen en je vindt er familie. Je vindt er liefde en vriendschap. Ook al kennen de mensen je niet, je wordt er welkom geheten. Wees daar dankbaar voor!"

© Catholic Women Organisation

© Catholic Women Organisation

ESTAFETTE

EEN VRIJWILLIGER UIT DE KERK AAN HET WOORD

Hubert de Kort, voorzitter van Auxilia, staat klaar voor kinderen, jongeren en volwassenen die extra hulp zoeken om iets te leren en die te maken hebben met kansarmoede.

> Hubert de Kort

“Hubert de Kort, 71 jaar, gepensioneerd burgerlijk ingenieur, werkte jarenlang bij een internationaal bedrijf dat zich bezighield met de realisatie van offshore, industriële, farmaceutische, medische en nicheprojecten. Parallel met zijn beroepsloopbaan startte voor hem een leven als gedreven vrijwilliger.

“In 1974 sprak een buurman me aan over Auxilia”, blikt Hubert terug. “Ze zochten een vrijwillige lesgever voor fysica en wiskunde. Zo raakte ik bij de organisatie betrokken. In die tijd verliepen de lessen steeds per brief.” Ondertussen is hij voorzitter van de Raad van Bestuur van Auxilia.

Auxilia – Latijn voor ‘hulp’ – presenteert zichzelf als een “organisatie van vrijwillige lesgevers. We staan klaar voor kinderen, jongeren en volwassenen die extra hulp zoeken om iets te leren en die te maken hebben met kansarmoede”. Kortom, “onderwijs voor mensen die nergens anders terecht kunnen”, vat Hubert het samen. “De internationale beweging startte in de vroege jaren 1930 in Frankrijk als *Les femmes de charité*. Vlaanderen en Wallonië namen de draad op in 1935. Ik heb de stichters nog gekend.”

Doorheen de jaren evolueerde Auxilia naar een pluralistische organisatie, actief op haast alle vlakken waarop het bestaande onderwijs kan aangevuld kan worden. Hubert zelf, net als een aantal andere lesgevers, hebben wortels in het christendom. De werking telt in Vlaanderen een slordige duizend medewerkers die jaarlijks instaan voor een kleine vijfhonderd kinderen en gezinnen. De lesgevers zijn gepensioneerde leerkrachten die een zinvol engagement zoeken of jonge leerkrachten met het hart op de juiste plaats. “Wij, vrijwilligers, zijn instrumenten om het werk te doen”, blijft Hubert bescheiden. “Het gaat om de kinderen en de gezinnen. Vergelijk het met een gelijkzijdige driehoek met bovenaan de leerling, onderaan links de lesgever en in de rechterhoek onze financiële middelen. Voor een goede werking moeten die drie in evenwicht blijven.”

Vandaag bereikt Auxilia vooral kinderen uit gezinnen in kansarmoede. “We proberen de ouders bij de lessen te betrekken. Soms komen moeders zonder diploma via ons bij het tweede-kansonderwijs terecht”, legt Hubert uit. “In onze leerlingengroep vinden we veel kinderen met een migratieachtergrond, vaak vluchtelingen. We bereiken mensen van 66 verschillende nationaliteiten. In Vlaanderen helpen wij momenteel zo’n driehonderd leerlingen uit Afrika waarvan

64 in Antwerpen. Ze zijn afkomstig uit 21 verschillende Afrikaanse landen. Hun eerste vraag is de taal: ze willen Nederlands leren.”

Een aanvraag verloopt doorgaans volgens eenzelfde schema, weet Hubert. “Via CLB kloppen ouders bij ons aan, waarna wij met hen spreken om hun eigenlijke vraag te achterhalen zodat we gericht kunnen antwoorden of doorverwijzen. Als het om een onderwijsvraag gaat, zoeken we een lesgever en volgt individueel onderwijs thuis of bij de lesgever. Ook wordt een periode afgesproken, bijvoorbeeld tweemaal per week een (school)jaar lang. Na afloop wordt geëvalueerd.”

Onnodig te zeggen dat dit heel wat organisatie vraagt. Hubert verduidelijkt: “Energzijds hebben we lange wachtlijsten, anderzijds zitten leerkrachten soms zonder leerling. In West-Vlaanderen bijvoorbeeld vindt een wiskundeleraar geen kandidaten, terwijl in Antwerpen tien kinderen wiskunde willen volgen. Dat match je niet zomaar.”

Maar het loont de moeite. “Een jongen die door een ongeval verlamd was aan de onderste ledematen zou een jaar kwijtspelen op school. Ik legde contact met zijn medeleerlingen en leraars. Met een team van vrijwilligers begeleidden we hem tijdens zijn revalidatie. Zo kon hij zijn examens toch afleggen. En alles is prima verlopen. Fijn toch!”

Johan Govaerts

Je vindt Auxilia op Facebook. Wil je zelf als vrijwilliger je steentje bijdragen of wil je meer informatie, dan kun je terecht bij Auxilia, 03 226 25 41, info@auxilia-vlaanderen.be, www.auxilia-vlaanderen.be.

OPNIEUW DOMINICANEN IN ANTWERPEN

IN DIENST VAN LOKALE KERKGEMEENSCHAP

➤ *In 2016 bestond de orde van de dominicanen achthonderd jaar. Dat werd gevierd met een feestelijke eucharistie in de Sint-Pauluskerk.*

De dominicanen keren terug naar de Sint-Pauluskerk op vraag van mgr. Johan Bonny na een afwezigheid van meer dan 170 jaar. Een jonge internationale gemeenschap zal het kloppende hart van de parochie worden. “De gemeenschapsvorming komt eerst en vormt het fundament van dit nieuwe project”, legt provinciaal Philippe Cochinaux uit. “De paters zullen samen leven, samen bidden en samen vieren. Voor het overige zijn we flexibel. We zullen ontdekken wat er leeft op het terrein en daarop inspelen, rekening houdend met de gaven en de talenten van elke pater: aan de rand van de stad, de armoedewerking, de studenten-, de jongeren-, de huwelijks-, de vluchtelingenpastoraal ... Heel dit nieuwe project staat in dienst van de lokale kerkgemeenschap.”

Ilse Van Halst

Eeuwenlang vormde de Sint-Pauluskerk de kern van een groot dominicanenklooster. Na de Franse revolutie werd het klooster opgeheven en de kerk gesloten. In 1802 werd de kerk door de stad overgenomen als parochiekerk en dat is ze vandaag nog steeds. De huidige pastoor, Paul Scheelen, gaat in juni 2019 met pensioen, en “de tijd van één pastoor voor één kerk is voorbij”, aldus mgr. Bonny. Daarom zocht en

vond het bisdom een oplossing met toekomstperspectief in deze stad die een smeltkroes is van culturen en katholieke gemeenschappen uit alle uithoeken, en in het bijzonder in een wijk in Antwerpen-Noord die in volle expansie is. “We willen niet wegtrekken uit deze buurt, maar hierin net extra investeren”, stelt vicaris Bart Paepen. “Bovendien is de Sint-Pauluskerk een belangrijk centrum van liturgie en spiritualiteit, muziek en cultuur. Dat willen we behouden en uitbouwen.”

De dominicanen waren meteen enthousiast. Philippe Cochinaux: “Bij de eenmaking van onze Vlaamse en Waalse provincie stelden we meteen dat we de dominicaner aanwezigheid in Antwerpen wilden voortzetten. We beseffen dat niet alle projecten kunnen standhouden, maar zijn ervan overtuigd dat het belangrijk is voor de toekomst van het religieuze en kerkelijke leven om nieuwe projecten te lanceren.”

Hij vervolgt: “Vermits de Belgische dominicanen niet meer zelf de kracht hebben om deze nieuwe gemeenschap te vormen, doen we een beroep op paters uit onze provincies verspreid over de wereld om in Antwerpen een jonge en internationale gemeenschap op te starten. Vroeger waren de Vlaamse dominicanen heel genereus naar andere gemeenschappen, vandaag onthalen we dankbaar paters van elders. Tegelijk sluit er een Waalse pater aan, en hopelijk ook een Vlaamse. Zo weerspiegelt deze nieuwe gemeenschap niet alleen het internationale karakter van onze orde, maar behouden we ook de belgitude.”

Dat zo'n internationale gemeenschap kans op slagen heeft, weten deze predikheren uit ondervinding. “Het internationale karakter is net een bron van rijkdom. Kijk naar Brussel. Daar zijn we sinds 2000 aanwezig met een internationale gemeenschap en dat loopt prima”, geeft Cochinaux meteen een voorbeeld.

De gemeenschap wordt niet zomaar gedropt in de Sint-Pauluswijk, maakt Bart Paepen zich sterk. “De paters acclimatiseren eerst in huizen van de dominicanen in ons land, om de taal te leren en zich de cultuur eigen te maken. Zo zal deze internationale gemeenschap in staat zijn zich daadwerkelijk in te schrijven in de lokale Nederlandstalige kerkgemeenschap. Ze zal haar intrek nemen in een pand vlak bij de Sint-Pauluskerk die een parochiekerk blijft.”

Het jonge karakter van de gemeenschap is een ander speerpunt, ook al zullen er enkele oudere paters deel van uitmaken. De provinciaal: “We halen geen jonge paters naar hier om de zorg voor hun ouder wordende collega's in Vlaanderen op zich te nemen, maar om hier onze dominicaanse spiritualiteit gestalte te geven.” Die spiritualiteit beleven, gemeenschap vormen en biddend aanwezig zijn, net zoals de scheutisten in Deurne, is dan ook meteen de eerste opdracht van de nieuwe gemeenschap, legt Bart Paepen de verwachtingen van het bisdom uit. “Daarnaast is het de bedoeling dat de nieuwe gemeenschap de culturele poot van deze parochie ter harte neemt en versterkt en dat zij zich engageren waar zij noden ontwaren.”

Cochinaux beaamt: “Onze corebusiness als dominicanen is de predicatie. Voor mij is dat de aankondiging van het Evangelie in alle mogelijke vormen, in de huwelijkspastoraal, bij jongeren, in de media, in de begeleiding van vluchtelingen enzovoort. Het gaat erom de relevantie van de Bijbelse boodschap te tonen. Want God heeft nog wel degelijk iets te zeggen aan mensen vandaag. Vermits ze niet langer naar de Kerk komen, is het aan ons, de Kerk, om plekken te creëren waar ze wel naartoe komen, zich goed voelen, en waar ook het Woord klinkt en de Blijde Boodschap zich zo laat horen.”

DE KIOSK

MEDEDELINGEN

ONTTREKKING AAN DE EREDIENST

Bij decreet van 18 juni 2018 onttrok mgr. Johan Bonny **de kapel van het Instituut Dames van het Christelijk Onderwijs**, Lange Nieuwstraat 94 in Antwerpen, en de bijhorende altaren, vanaf 28 juni 2018 aan de eredienst. Deze kapel wordt teruggebracht tot een profaan en niet onwaardig gebruik, zoals bepaald in canon 1212, 1224 § 2 en 1238 CIC.

OPRICHTING PASTORALE EENHEID

Bij decreet van 31 mei 2018 richtte de bisschop de pastorale eenheid **Heilige Damiaan** op. Deze omvat het territorium van de parochies Antwerpen, Sint-Bernardus, *Kiel*; Antwerpen, Sint-Catharina, *Kiel*; Antwerpen, Christus-Koning (zondagskerk); Antwerpen-Berchem, De Verrezen Heer, *Rooi*; Antwerpen-Berchem, Sint-Hubertus; Antwerpen-Berchem, Onze-Lieve-Vrouw Middelaars en Sint-Lodewijk; Antwerpen-Berchem, Heilig Sacrament, *Groenenhoek*; Antwerpen-Berchem, Sint-Theresia van het Kind Jezus, *Luithagen*; Antwerpen-Berchem, Sint-Willibrordus; Antwerpen-Hoboken, Heilige Familie; Antwerpen-Hoboken, Heilig Hart, *De Wegel-Zwaantjes*, Antwerpen-Hoboken, Sint-Jozef, *Moretusburg*; Antwerpen-Hoboken, Onze-Lieve-Vrouw-Geboorte; Antwerpen-Wilrijk, Sint-Bavo; Antwerpen-Wilrijk, Sint-Jan Evangelist, *Valaar*; Antwerpen-Wilrijk, Sint-Jan Maria Vianney; Antwerpen-Wilrijk, Onze-Lieve-Vrouw van de Heilige Rozenkrans; Antwerpen-Wilrijk, Heilige Pius X, *Oosterveld*.

Het team van deze pastorale eenheid bestaat uit deken Ronald **Sledsens**, verantwoordelijk voor de gemeenschapsofbouw

en de coördinatie; diaken Jean-Marie **Houben**, verantwoordelijk voor de gemeenschapsofbouw; Luc **Beeldens** en Mia **Verbanck**, beiden verantwoordelijk voor de liturgie en het gebed; Evelien **Van Heyst**, verantwoordelijk voor de verkondiging en de catechese; diaken Leon **Boeye** en pastoraal werker Raf **Geurts**, beiden verantwoordelijk voor de diaconie en de solidariteit; Stanny **Scheipers** en André **Waegemans**, beiden verantwoordelijk voor het financieel en materieel beheer.

Pastores in de parochies: pastoor Ronald **Sledsens**; parochievicarissen Piet **Coucke**, karmeliet, Paul **Delmé**, Karmeliet, Ernest **Kabongo Ngalamalume**, scheutist, Bert **Lodewijckx**, Robert **Matheus**, Serge **Takamba Kitoko**, Guido **Tielemans**, salesiaan van Don Bosco, Jozef **Van Reusel**; diakens Leon **Boeye**, Theo **Decker**, Patrick **Flo**, Jean-Marie **Houben**; parochieassistenten Francine **Bollen**, Christiane **De Rop**, Monique **Dujardin**, Raf **Geurts**, Kristin **Huybrechts**; verantwoordelijke rouwbegeleiding Monique **Dujardin**.

Pastorale benoemingen in een geloofskern van de pastorale eenheid: Ronald **Sledsens**, kapelaan in de kapelanij Antwerpen-Wilrijk, Heilige Naam Jezus, *Eden-Neerland*; Marc **De Mol**, Linda **Hermans** en Anne-Mie **Jonckheere**, pastoraal ziekenhuiswerkers in de Campus ZNA Middelheim, Koningin Paola Kinderziekenhuis, Universitaire Kinderen Jeugdpsychiatrie in Antwerpen (koepel ZNA-groep); Marc **De Mol**, pastoraal ziekenhuiswerker in campus ZNA Hoge Beuken in Hoboken (koepel ZNA-groep); Ann **De Cleyn**, Kristof **Decoorne**, Bart **De Waele**, priester Bert **Lodewijckx** en Mieke **Van Reeth**, pastoraal ziekenhuiswerkers in campus Sint-Augustinus in Wilrijk (koepel

GZA-groep); Marc **De Mol**, pastoraal rusthuiswerker in het woon-zorgcentrum Sint-Anna en Ruytenburg in Berchem en in het woon-zorgcentrum Residentie Lichtenberg in Hoboken (koepel Zorgbedrijf Antwerpen); Jef **Van Winckel**, pastoraal rusthuiswerker in het woon-zorgcentrum Huize Bloemenveld in Wilrijk (koepel Zorgbedrijf Antwerpen).

Ingevolge dit decreet van oprichting houden de federaties Berchem, Hoboken en Wilrijk, de functies van federatiecoördinator, de taken van de federatieteams, en de functies van plaatselijk contactpersonen in deze federaties, op te bestaan. Priester Jacques **Caroen** nam ontslag op 31 mei 2018 als pastoor in Antwerpen-Berchem, Sint-Willibrordus en Antwerpen-Berchem, Sint-Hubertus. Hij blijft diocesaan verantwoordelijke voor de Fidei Donum-priesters.

De bisschop stelt er prijs op bij deze gelegenheid zijn medewerkers van harte te danken.

STOPZETTINGEN

Marleen **Claes**, pastoraal werkster van ons bisdom, nam per 1 juli 2018 ontslag als parochieassistente in Antwerpen-Borgerhout, Sint-Anna; Antwerpen-Borgerhout, Heilige Familie en Sint-Cornelius; Antwerpen-Borgerhout, Sint-Jan Evangelist; Antwerpen-Borgerhout, Onze-Lieve-Vrouw ter Sneeuw, en als vertegenwoordiger van de katholieke eredienst in het Penitentiair Schoolcentrum in Hoogstraten.

Marc **Janssens**, pastoraal werker van ons bisdom, nam per 1 juli 2018 ontslag als vertegenwoordiger van de katholieke eredienst in de strafinrichting van Merksplas.

© Christa Damen

OP STAP MET MARIA

Het bisdom Antwerpen organiseert volgend jaar van 7 tot 13 april een diocesane mariale bedevaart. Het thema luidt 'rotsvast geloven. Met Maria op weg naar God'. De reis verloopt per bus en richt zich tot mobiele gelovigen en gezinnen met kinderen. Voor zieken en minder mobiele mensen blijft de julibedevaart een ideaal moment om op bedevaart te gaan naar Lourdes.

De bedevaart in april doet drie plaatsen aan. De eerste halte is Nevers, waar Bernadette Soubirous in het klooster verbleef en waar ze opgebaard ligt in de kerk. Dan gaat het richting Rocamadour, een kleine stad gewijd aan Maria, waar reeds in de middeleeuwen al vele pelgrims op weg naar Compostela halt hielden, om uiteindelijk aan te komen in Lourdes.

Geïnteresseerd? Blokkeer alvast deze periode in je agenda. Verdere info volgt.

EIGEN DIENSTEN

Op 31 mei 2018 ging Nicky **De Vocht** met pensioen als medewerkster van het diocesaan economaat.

Op 31 juli 2018 ging Daniël **De Vos** met pensioen als medewerker van het secretariaat.

Per 2 juli 2018 werd de samenwerking beëindigd met Jan **Lenaerts** als onthaalmedewerker van het bisschopshuis.

De bisschop stelt er prijs op bij deze gelegenheid zijn medewerkers van harte te danken.

DATA VOORGESCHREVEN COLLECTES IN 2019

Hieronder geven we het overzicht van de voorgeschreven collectes in ons bisdom:

- op 5-6 januari voor de Jonge Afrikaanse Kerken
- op 30-31 maart voor Broederlijk Delen (eerste collecte)
- op 13-14 april voor Broederlijk Delen (tweede collecte)
- op 12 mei voor Roepingenzondag
- op 2 juni voor Mediazondag
- op 20 oktober voor Missiezondag
- op 15 december voor Welzijnszorg en Pro Migrantibus

JAARBOEK BISDOM ANTWERPEN EDITIE 2019

Begin januari verschijnt het nieuwe jaarboek van het bisdom Antwerpen. We willen de gegevens van elke medewerker en organisatie zo juist mogelijk meegeven. Dat maakt het makkelijker om elkaar te contacteren. Daarom willen we vragen om je gegevens in de vorige editie na te kijken en **correcties en aanvullingen** (van bijvoorbeeld adres, telefoon, gsm, e-mail, benamingen van instellingen, verschuivingen van functies e.d.) door te geven aan het secretariaat. Dat kan tot uiterlijk vrijdag **5 oktober 2018** (bij voorkeur per e-mail: secretariaat@bisdomantwerpen.be).

Om het jaarboek te bestellen, kun je terecht bij Uitgeverij Halewijn. In *Relevant*-november 2018 vind je een bestelformulier. (KV)

KERKDAG IN MECHELEN: SAVE THE DATE

De Belgische bisschoppen organiseren op paasmaandag 22 april 2019 in en rond de Sint-Romboutskathedraal in Mechelen een kerkdag 'samen geroepen'. Daarmee willen ze inspelen op de brede belangstelling voor zingeving, geloof en Kerk die in ons land groeide tijdens de voorbereiding van de Jongerensynode die in oktober 2018 plaatsvindt. In de geest van deze synode biedt deze kerkdag kansen om als gelovige te groeien via ontmoeting, na te denken en liturgie te vieren. Centraal staan de vragen: Wat doe ik met mijn leven?, Waartoe word ik/zijn wij geroepen?, Wat kunnen wij pastoraal met en voor jongeren doen?

De dag richt zich tot gezinnen, jongeren en jongvolwassenen, catechisten, (kandidaat) trouwers, catechumenen, priesters, diakens, religieuzen die met jongeren contact

© Yordi Sollier

➤ *Op 2 juni zette mgr. Bonny de gouden priesterjubilarissen in de bloemetjes. Na een eucharistieviering proefden ze het nieuwe kathedraalbier in De Plek en volgde een gezellig samen tafelen. Van links naar rechts op de foto: Adolf Pauwels, mgr. Van den Berghe, mgr. Bonny, Jozef Floren en Jozef (Jef) Heylen.*

HUWELIJKS- VOORBEREIDING OP NIEUWE LEEST

De bisschoppen van België onderstreep-ten reeds in hun pastorale brief van mei vorig jaar over huwelijkspastoraal het belang van een degelijke en intense voorbereiding op een kerkelijk huwelijk om de rijkdom van het huwelijkssacrament en het geloof te leren kennen, er verder in te groeien en thuis te komen in het leven van de kerkgemeenschap. Met hun nieuwe publicatie *Liefde en geloof verbinden. Op weg naar een kerkelijk huwelijk* lichten de bisschoppen nu concreet toe welke inhoudelijke stappen zij verwachten tijdens het traject van de huwelijksvoorbereiding in de plaatselijke geloofsgemeenschappen. Het traject omvat drie grote delen: christen zijn vandaag, een christelijk huwelijk en gezinsleven, en de voorbereiding van de huwelijksliturgie. Daarnaast wordt sterk de nadruk gelegd op een hartelijk onthaal in de plaatselijke kerkgemeenschap. Met het schrijven richten de bisschoppen zich in de eerste plaats tot begeleiders in de huwelijksvoorbereiding, voorgangers in de huwelijksviering en medewerkers in de huwelijkspastoraal. Daarnaast lanceert de Dienst Gezinspastoraal de site www.huwelijksvoorbereiding.be met heel wat praktisch materiaal ter zake.

De brochure *Liefde en geloof verbinden. Op weg naar een kerkelijk huwelijk*, nr. 42 in de nieuwe reeks *Verklaringen van de bisschoppen van België*, is een uitgave van Licap – Halewijn, Brussel, 2018, en kost 4 euro. Bestellen kan in de liturgische boekhandels of via e-mail: bestellingen@halex.be.

hebben, pastorale teams, pastorale animatiegroepen en leerkrachten.

Na een inleiding vanuit de synode door mgr. Jean Kockerols, volgt een eigen programma – catechese, getuigenis, uitwisseling ... – per doelgroep, een picknick en een slotviering in de kathedraal, voorgedaan door kardinaal Jozef De Kesel.

MEDIAZONDAG GEEFT KERKNET WIND IN DE ZEILEN

Op 29 en 30 september 2018, de laatste zondag van september, houdt de Kerk Mediazondag, voluit Zondag van de Sociale Communicatiemiddelen. Paus Franciscus schenkt in zijn boodschap voor deze 52ste editie van Mediazondag aandacht aan de waarheid. Aanleiding daarvoor is de wereldwijde plaag van het fake news. Op die manier wil de paus een bijdrage leveren aan de gemeenschappelijke inzet om de verspreiding van valse berichten te voorkomen en om opnieuw de waarde te ontdekken van het beroep van journalist en van ieders persoonlijke verantwoordelijkheid bij het communiceren van de waarheid.

In Vlaanderen en Brussel focust Mediazondag op Kerknet, de portaalwebsite van de katholieke Kerk in Vlaanderen. De opbrengst van de collecte in de parochiekerken gaat dan integraal naar Kerknet. Vorig jaar werd Expeditie Paulus gelanceerd om Kerknet te steunen. Kerknet is immers het zeilschip dat ook Paulus destijds nodig had om bij zoveel mogelijk mensen de Blijde Boodschap te kunnen brengen. Je kunt mee inschepen door een gift over te maken voor zijn expeditie.

In eigen bisdom is Mediazondag een ideale gelegenheid om tijdens de vieringen van 29 en 30 september ons bisdomblad *Relevant* voor te stellen. Dat kan aan de hand van de affiche *Een frisse kijk die bij dit nummer vindt en*

ook naar alle parochies gezonden werd. Op blz. 2 vind je meer uitleg over de affiche. In het najaar doen we alvast een aantrekkelijk aanbod: wie zich abonneert op *Relevant* 2019, krijgt het novemnummer 2018 gratis.

Info op www.mediazondag.be.

VERKLARING OVER ABORTUS

In ons land is abortus sinds geruime tijd onder bepaalde voorwaarden gedepenaliseerd. In het Belgische parlement zijn nu verschillende voorstellen neergelegd om abortus volledig uit het strafrecht te verwijderen. Hoewel de huidige praktijk daardoor wellicht niet veel zal veranderen, toch gaat het om een beslissing met een zware symbolische betekenis die enkel 'verliezers' heeft. Dat schrijven de bisschoppen van ons land in een verklaring van 15 juni.

De bisschoppen wijzen erop dat wanneer abortus uit het strafwetboek wordt gehaald, het een medische ingreep dreigt te worden als een andere. "Het is dan geen overtreding meer in de gevallen die de wet voorziet. Het wordt een recht. Wie er vragen bij stelt of wie abortus weigert, zal zich dan moeten verantwoorden. En dat laatste geldt zowel voor de arts als voor de betrokken vrouw. Zelfs wanneer de clausule van de gewetensvrijheid wordt behouden, zal die alsmoer minder kunnen ingeroepen worden. Een medische handeling vergt immers een medische beslissing, en niet zozeer een gewetensbeslissing."

De bisschoppen zijn zich ervan bewust dat bepaalde omstandigheden mensen soms radeloos en uitzichtloos kunnen maken. "Als de wet dan alleen maar suggereert dat het om een gewone ingreep gaat, wordt geen recht gedaan aan wat de betrokkenen ervaren en beleven. Waarom dan nog raad of hulp vragen? De vragen zelf dreigen al van meet af aan niet ernstig

genomen te worden. Het zal de ontreding en de eenzaamheid alleen maar groter maken."

Ze besluiten: "Onze samenleving heeft het steeds moeilijker met alles wat onze plannen doorkruist, met alles wat onze levenswijze verstoort. Dat geldt voor mensen die oud zijn of ziek, voor mensen die gehandicapt zijn, voor armen, vreemdelingen of mensen op de vlucht die bij ons terechtkomen. Dat geldt ook voor het ongeboren leven. In zijn encycliek *Laudato Si'* zegt paus Franciscus dat dit alles met elkaar te maken heeft: 'Wanneer de persoonlijke en gemeenschappelijke gevoeligheid voor het ontvangen van nieuw leven verloren gaat, verdorren ook andere vormen van verwelkoming die het sociale leven ten goede komen' (120)."

LERENSLANG

VORMING

© Ilse Van Halst

➤ De installatie 'Diasporalia' van Koen Theys in de Sint-Jozefskapel van de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal. "Hopelijk nodigt ze mensen uit om voor elkaar te zorgen", droomde Bart Paepen luidop bij de voorstelling. Het kunstwerk is nog te bezichtigen tot eind december.

GELOVIGE APERO EN HAPJES BELEGD MET INHOUD EN ONTMOETING

Waar spreek je met anderen over het geloof of over thema's die met geloof van doen hebben? In de Geloofsschool, een gezamenlijk initiatief van HIGW en CCV met het karakter van een aperitief-avond. Ontmoeting en geloofsinhoud staan centraal.

Het idee om een Geloofsschool te lanceren, ontstond in het HIGW Antwerpen. Studeren aan het HIGW doe je samen: je hebt immers een gezamenlijk doel, namelijk op een of andere manier aan de slag gaan in de Kerk. In de cursussen krijgen studenten inhoud mee die ze thuis in hun eentje verwerken. Dat is één manier van studeren. Martha Hoffenkamp, directeur van het Hoger Instituut voor Godsdienstwetenschappen, merkte bij haar studenten de behoefte aan meer interactie over datgene wat ze horen in de cursussen. Met elkaar praten over het geloof, werkt immers verrijkend. Door het gesprek krijgen mensen een bredere kijk op een onderwerp. De Geloofsschool was geboren.

Ze wil bovendien een antwoord bieden op een vraag naar geloofsverdieping die naar voren komt uit evaluaties van deelnemers aan vormingsactiviteiten. Deelnemers geven daarin aan dat ze zich verder willen verdiepen in geloofsthema's. Dergelijk verlangen leeft niet alleen in Antwerpen. Gelijkaardige initiatieven ontstaan in andere bisdommen. De insteek is overal dezelfde, de uitwerking net iets anders.

In Antwerpen combineert de Geloofsschool inhoud en ontmoeting. Rode draad is het begrip 'verbond'. Dat thema wordt in drie clusters van telkens drie avonden uitgewerkt: 'God spreekt met de mens' (Bijbel, op 10 en 24 oktober en 7 november), 'De mens spreekt over God' (theologie, op 9 en 23 januari en 6 februari) en 'God en mens spreken met elkaar' (spiritualiteit en gebed, op 13 en 27 maart en 24 april).

Elke avond begint met een les van vijftig minuten over het thema. Na een kop koffie of thee vat de docent de les samen en gaan de deelnemers in groepjes met elkaar in gesprek. Naargelang je interesse kun je inschrijven voor de gehele cursus (negen avonden), een cluster (drie avonden) of een keuze uit de avonden.

Myriam Smits in samenspraak met Martha Hoffenkamp

Inschrijven bij CCV: antwerpen@ccv.be, 03-287 35 83. Prijs: 50 euro voor de hele reeks of 8 euro per avond. Studenten schrijven zich in via het HIGW. Locatie: TPC, Groenenborgerlaan 149 in Wilrijk, telkens van 19.30 tot 21.30 uur.

OOK JIJ KUNT ZALIG ZIJN ...

"Wanneer ik iemand op een koude nacht in de open lucht zie slapen, kan ik hem of haar zien als een onvoorziene gebeurtenis die me ophoudt, een luie delinquent, een obstakel op mijn pad, een vervelende gewetenskwelling, een probleem dat politici moeten oplossen, of zelfs als afval dat de openbare ruimte vervuult. Of ik kan reageren vanuit geloof en naastenliefde en in hem of haar een mens herkennen met dezelfde waardigheid als de mijne, een schepsel dat oneindig geliefd is door de Vader, een beeld van God, een door Jezus Christus verlore broer of zus."

In zijn exhortatie *Wees blij en juich* roept paus Franciscus ons op onze inzet zo te tonen, dat alles wat we doen een evangelische betekenis heeft. Hoe je dat dan best kunt aanpakken? Daartoe reikt de paus de zaligsprekingen aan, die hij omschrijft als de identiteitskaart van een christen. Ze vormen de leidraad voor de vijfde Trefdag van Attent. Ze wakkeren onze inzet voor diaconie en solidariteit aan. Ze helpen ons scherper te zien hoe we in de samenleving vandaag profetisch Kerk kunnen vormen.

Plaats: TPC in Antwerpen, op 16 november van 9.30 tot 16 uur. Prijs: 14 euro (broodmaaltijd inbegrepen). Inschrijven via e-mail attent@bisdomantwerpen.be (Rita Boeren). Deelnameprijs overmaken op IBAN BE26 4097 5231 1129 van vzw Bisdom Antwerpen, met vermelding 'Trefdag 2018' en je naam.

IEDEREEN THUIS

Met deze slogan zet Pax Christi Vlaanderen tijdens de 29ste Vlaamse Vredesweek van 21 september tot 2 oktober in op vrede in de eigen samenleving. Immers, waar je ook woont, waar je vandaan komt of terecht komt, iedereen wil een plek waar hij/zij zich veilig weet, geborgen voelt en zichzelf kan zijn.

Naar aanleiding van de gemeenteraadsverkiezingen op 14 oktober, roept de Vredesweek met concrete aanbevelingen op om te investeren in een lokaal vredesbeleid opdat een thuis voor iedereen mogelijk wordt.

Campagne, activiteiten in ons bisdom en educatief en bezinnend aanbod op www.vredesweek.be.

DOORKIJK

BEZINNING

© Johan Govaerts

› Jan Vankeirsbilck

WONEN IN GOD

“

Rabbi, waar houdt U uw verblijf? Kom mee en je zult het zien (Johannes 1, 38-39)

”

“Waar wonen jullie?” “Vanwaar zijn jullie?” Het zijn vragen die we vaak stellen als we iemand voor de eerste maal ontmoeten. Zeg me waar en hoe je woont, en ik zal zeggen wie je bent. De plaats waar iemand woont heeft invloed op de bewoner. En omgekeerd, heeft de bewoner invloed op zijn woonplaats. ‘Waar’ en ‘hoe’ iemand woont, verradert altijd iets van de bewoner. Geef toe, er is toch een verschil als iemand zegt: “Ik ben van West-Vlaanderen” of “Ik ben van Antwerpen ...”

“Waar houdt Gij u op?”, “Waar woon je?”, “Waar ben je thuis?”, zijn de vragen die de leerlingen van Johannes de Doper aan Jezus stellen in antwoord op zijn vraag naar ‘wat zij verlangen’. Wellicht had Johannes’ aanwijzing ‘Zie het Lam Gods’ hen verleid Jezus te volgen. Uit hun vraag blijkt dat ze op zoek zijn naar een thuis waar ze geluk, levenszin en waardering, kortom liefde en het volle leven vinden. De vraag naar de herkomst of oorsprong keert als een refrein terug in het Johannesevangelie. De schenker op de bruiloft van Kana weet niet waarvandaan de wijn komt. De Samaritaanse vraagt naar de herkomst van het water waarmee Jezus de mensen wil laven en de leerlingen vragen zich af waarvandaan het brood moet komen om de vijfduizend te spijzigen. Tijdens zijn proces vraagt Pilatus aan Jezus: “Waar zijt gij vandaan?” De herkomst van iets of iemand bepaalt mee het wezen ervan. De wijn, het water en het brood zijn er door toedoen van Jezus ... en Jezus is thuis bij zijn Vader.

“Kom en zie”, zegt Jezus en de leerlingen van Johannes gaan in op zijn uitnodiging. Opmerkelijk is dat zij niet zelf Jezus aanspreken. Hij neemt het initiatief, zoals zo dikwijls in het Johannesevangelie: Hij weet dat de Samaritaanse dorstig is, Hij merkt dat de vijfduizend hongerig zijn, Hij ziet de blinde bij de tempel zitten. Hij merkt dat de twee broers op zoek zijn. Als Andreas zijn broer Simon bij Jezus brengt, kent Hij Simon reeds bij naam ... Jezus kent ons, in de johanneïsche zin van het woord: Hij bemint ons, ziet ons graag en weet wat we nodig hebben en verlangen. Hij wil niets liever dan dat ook wij op zijn uitnodiging ingaan, ontdekken én ervaren dat Hij uitnodigende liefde is en blijft.

De leerlingen gaan bij Hem binnen en zien waar Hij woont (Johannes 1, 39). Ze ontmoeten een mens die intens met God verbonden leeft. Hij is thuis bij God. Of is het God die in Jezus woont? De woonst bepaalt de bewoner en de bewoner het huis: in het huis waar de leerlingen binnengaan woont het Lam Gods! Het beeld van het Lam Gods doet denken aan de ‘Liederen van de lijdende Dienaar’ bij de profeet Jesaja: “Zoals een lam dat naar de slacht wordt geleid, en zoals een schaap dat stom is voor zijn scheerders, heeft hij zijn mond niet geopend” (Jesaja 53, 7). Jezus levert zich over aan de mensen en is bereid te sterven uit liefde voor hen. Tegelijk is het een beeld van zijn zachtmoedigheid. “Het geknakte riet zal hij niet breken en de kwijnende vlaspit blaast hij niet uit” (Jesaja 42, 3). Heel de

levenspraxis van Jezus ligt vervat in deze ene zin. Armen, zwakken, marginalen krijgen eerst zijn aandacht en zorg. Hij is gekomen om zondaars te roepen. In Jezus, het ‘Lam Gods’, licht bij uitstek Gods goedheid op. Bij Jesaja lezen we: “Ik, de Heer, heb u geroepen om heil te brengen, om blinden de ogen te openen, gevangenen te bevrijden en hen die in het duister zitten te bevrijden” (Jesaja 42, 6).

Het huis waar de leerlingen binnengaan, wordt getekend door de bewoner, het Lam Gods: het is een thuis vol zichzelf gevende liefde, zachtmoedigheid en goedheid. De leerlingen vinden wat ze zoeken. Jezus vervult hun verlangen. Het verblijven bij Hem doet hen ‘thuiskomen’ bij God. Ze ervaren zijn goedheid en liefde. Door binnen te gaan in Gods liefde, worden ze erdoor vervuld en zelf door God bewoond.

De leerlingen zijn thuisgekomen bij God ... om op weg te gaan. Het is een wonen om in beweging te komen. Zoals Andreas met de woorden “we hebben de Messias, de Gezalfde, gevonden” dolenthousiast zijn broer Simon bij Jezus brengt. De leerlingen gaan op weg, bewoond door het Lam Gods, om aan anderen met hun leven zichtbaar en voelbaar te maken dat God uitnodigende liefde is. Gaan we mét Jezus mee om in God te wonen?

Jan Vankeirsbilck
norbertijn van Averbode

ONZE JONGEREN

Jongerenpastoraal IJD - Antwerpen
ijdantwerpen@ijd.be • 03 454 11 44

INSTAGRAM EN GOD, WAT GEEFT DAT?

Spreken over geloof, het is voor jongeren vandaag een hele uitdaging. Soms vinden ze niet de juiste woorden, vaak doet de jeugd van tegenwoordig er ook het zwijgen toe, uit schrik om uitgelachen te worden door leeftijdsgenoten. Nochtans kan praten over geloof met andere jongeren de geloofsbeleving juist voeden. IJD Antwerpen wil het taboe omtrent geloof doorbreken en ontwikkelde hiervoor het spel 'InstaGod'.

InstaGod, een samenvoegsel van Instagram en God, wil jongeren helpen stil te staan bij hun gebruik van sociale media, de link tussen geloof

en reclame en geloofsberichten op sociale media. Volgens het concept van de vroegere televisiequiz 'Eén jaar gratis' op Eén dienen de deelnemers vragen te beantwoorden over deze onderwerpen. Een aantal creatieve doe-rondes tussendoor houden de spanning erin.

De kracht van *InstaGod* zit hem in het feit dat jongeren tijdens het spel hun mening leren verwoorden over geloof en sociale media en ontdekken hoe anderen hierover denken. In het begin wordt vooral gesproken over sociale media, maar geleidelijk aan komt ook geloof als onderwerp aan bod. Zo ligt de drempel om over geloof te spreken laag. Tegelijk bevat het spel een competitief element, wat het reuze spannend maakt.

InstaGod richt zich in de eerste plaats tot jongerenpastorale groepen, maar kan bij uitbreiding ook gespeeld worden in jeugdbewegingen die graag geloof en sociale media ter sprake brengen in hun groep.

Natuurlijk is dit niet de enige manier waarop IJD Jongerenpastoraal het taboe omtrent geloof wil doorbreken. Zo organiseert de jeugddienst in oktober 2018 een intervisietraject voor groepsbegeleiders over 'geloof en taboe'. Aan de hand van verschillende methodieken leren begeleiders hoe ze het spreken over geloof in hun groep kunnen aanmoedigen.

Marjolein Bruyndonckx

Het spel *InstaGod* is te verkrijgen via de documentatiedienst van IJD in de bibliotheek van het Theologisch- en Pastoraal Centrum (Groenenborgerlaan 149, 2020 Antwerpen). Kom gerust eens langs!

READY TO PLAY

In deze *Ready to Play* geen spel in de kijker, maar een unieke vormingsreeks. Twee avonden lang, op woensdagen 3 en 17 oktober vanaf 20 uur, neemt IJD je mee in de wondere wereld van geloofsgesprekken. We zoeken samen naar het antwoord op de vraag: 'Hoe breng ik geloof binnen in mijn groep?'

Voor info en inschrijven kun je terecht bij ijdanwerpen@ijd.be

Wist je trouwens dat de **uitleendienst** van IJD Antwerpen tijdens de zomermaanden grondig onder handen genomen werd? **Nieuw materiaal** werd ontwikkeld, het bestaande materiaal kreeg een **opfrisbeurt** en de rouwkoffers werden handiger en minder zwaar. En alles werd netjes uitgesteld in de bibliotheek van het Theologisch Pastoraal Centrum. Nu is het nog eenvoudiger om materiaal te ontlenen wanneer je op het TPC bent.

WELKOM ISAAC

› *Isaac Van der Jeught*

Vanaf 1 september start Isaac Van der Jeught als nieuwe kracht op IJD Antwerpen, hij volgt Thijs Van den Brande op die elders in het bisdom aan de slag gaat. Met zo'n naam kan het niet anders of het wordt een perfecte match. Zijn voornaam betekent bovendien 'hij die licht' en dat merk je ook aan hem wanneer je hem ontmoet.

Isaac is geen onbekende binnen de (jongeren)pastoraal. Al enkele keren trok hij mee naar Orval met IJD. De vele contacten die hij de voorbije jaren op het Hoger Instituut voor Godsdienstwetenschappen opbouwde, zullen hem als jongerenpastor zeker van pas komen. Enthousiast vertelt Isaac:

"Ik kijk vooral uit naar de rechtstreekse contacten met jongeren om samen met hen de visie van IJD waar te maken, namelijk een sterk jongerenaanbod van volwassen worden in geloof doorheen persoonlijke groei, ontmoeting en engagement. Ik wil hen betekenisvolle en authentieke ervaringen van groei aanbieden, zowel op persoonlijk als spiritueel vlak."

Isaac mocht al een weekje voorproeven van het werken binnen IJD aan het begin van de zomer op JEP! met als gevolg dat het enorm kriebelt om er direct in te vliegen: "Ik kijk al uit naar de mensen die ik zal ontmoeten, de vele gesprekken en de prachtige initiatieven."

ONTDEK DE JEUGD

Na een driedaagse stoptocht bereikten de deelnemers van Saint Patrick's Path, een spirereis in het spoor van Saint Patrick doorheen het magische Ierland de top van berg Crough Patrick. Een groepsbindende ervaring die hen letterlijk en figuurlijk iets dichter bij God bracht.

WAS JIJ ERBIJ?

› Pastoor Bart Rombouts en zijn moeder Maria Herygers drogen de olie af op een van de twee gloednieuwe kleine basklokken voor de Sint-Katharinakerk in Hoogstraten. Ze zijn de trotse peter en meter van klok Rombout, zo genoemd naar bouwheer en architect Rombout Keldermans van de kerk en naar de heilige Rombout (Rumoldus) die in de achtste het geloof verkondigde in onze streken. De tweede klok luistert naar de naam Leonardus, de patroonheilige van de gevangenen. De naam herdenkt ook deken Leo Senden, gedeporteerd en gestorven in Ellrich in 1944. Beide kleine basklokken werden op 12 augustus gewijd. Vicaris-generaal Bruno Aerts duidde dit unieke gebeuren met een verwijzing naar de appellerende geloofsbetekenis van de kerkklok. En zoals het bij kersverse dopelingen past: bij het verlaten van de kerk kreeg iedereen een zakje suikerbonen.

© Paul Hermans

› Gepimpte Mariabeelden in Balen en Mol. Op uitnodiging van wHAjo, de jongerenpastorale werking van de parochies van Balen en Mol, togen jongeren uit alle jeugdverenigingen uit de regio aan de slag om een Mariabeeld op een originele manier aan te kleden. Tijdens het creatieve werk organiseerde wHAjo inhoudelijke workshops voor de deelnemers waarbij de betekenis van de figuur van Maria werd uitgediept. Na een tentoonstelling werden de beelden geveild voor de goede doelen Ons Huis en welzijnsschakel Lichtpunt.

© Nico Peeters

› Maria spreekt tot jongeren. Met dat thema sloot de Kempense bedevaart naar Beauraing aan bij de Jongerensynode die in oktober plaatsvindt. "Een bedevaart is niet enkel een privéaangelegenheid waarbij je voor je eigen intenties bidt", meent Paul Renders, voorzitter van de Kempense Bedevaart. "Ook de verbondenheid met anderen en de wereldkerk is van tel." Meteen sluit de bedevaart aan bij het thema van het Mariaoord, dat dit jaar met een jongerenvriendengroep van het heiligdom startte om jongeren te helpen opnieuw de weg naar Maria te vinden.

© Jeroen Jacobs

© Johan Goivaerits

› Kerk te koop in de parochie Sint-Jozef in Rijkevorsel. De affiche trok niet alleen onze aandacht, ze deed ook vraagtekens rijzen bij menig voorbijganger. En dat was net de bedoeling ... De kerk was immers niet echt te koop. Op deze manier maakte de provincie heel wat geïnteresseerden warm om vanuit de gemeenschap mee van gedachten te wisselen over een haalbare en realistische toekomstvisie voor de kerk. De Sint-Jozefkerk maakt immers deel uit van het project 'de kerk als dorpsknooppunt' van de provincie Antwerpen. Meer info op www.kerkalsdorpsknooppunt.be.

- › Op 24 juni ontmoetten mgr. Bonny missionarissen uit ons bisdom op de jaarlijkse missionarissendag. Dit jaar was de parochie van Onze-Lieve-Vrouw-Boodschap in Antwerpen-Luchtbal gastvrouw. "Elk jaar houden we de missionarissendag in een andere pastorale eenheid of parochie, om de plaatselijke geloofskernen de kans te geven de vreugde en de rijkdom van de wereldkerk te leren kennen en beleven", vertelt Ernest Kabongo van GlobAnt, dat de organisatie van deze dag in handen heeft.

© Callistus Okponenwu

- › Kinderen uit gezinnen in armoede hebben meer kans op slechtere schoolresultaten, op zittenblijven, op schoolmoeheid. Hebben ze minder talent? Of moeten ze veel meer afstand afleggen omdat ze in de buitenbaan van de samenleving lopen? Op 2 oktober om 18.30 uur lanceert Welzijnzorg haar campagne 'Samen tegen armoede' waarin ze focust op onderwijskansen. Plaats: Vormingscentrum Oostmalle. Info bij Welzijnzorg op 03 217 24 97 of 03 217 24 98. Inschrijven op www.samentegenarmoede.be.

© Imneke Gebruers

© Koen Janssen

© Zusters OLV Namen

- › Een dertigtal diocesane en buitenlandse priesters van Amandus Internationaal bezochten op 26 juni met mgr. Johan Bonny de Dossinkazeme in Mechelen. De indringende confrontatie met een zwarte bladzijde uit het Europese verleden was een eerste halte op de daguitstap van de Amandusgroep naar het aartsbisdom. Nadien was de groep te gast in het aartsbisschoppelijk paleis en bezocht ze de Sint-Romboutskathedraal. Al enkele jaren groepeert de Amandusgroep de buitenlandse priesters in ons bisdom en hun jongere 'autochtone' confraters. Ze ontmoeten elkaar maandelijks in het Amandushuis – waar ze een welbepaald thema uitdiepen – maar ook in de virtuele kamers van het online programma Pastor.

- › De zusters van Onze-Lieve-Vrouw van Namen vierden het vijftigjarig jubileum van de Vlaamse provincie. "Ook al is de gemiddelde leeftijd van de zusters 86 jaar, zij vormen nog altijd een belangrijke meerwaarde in deze gematerialiseerde wereld, onder meer dankzij hun inzet voor mensen in armoede en aan de rand van onze samenleving", stelt Yo Remes uit Edegem. Samen met een andere leek kreeg zij in 2015 van het congregationeel bestuur in Rome het mandaat om de Vlaamse provincie te ondersteunen. Zo werd het Noord-Belgisch Beraad van de zusters van Onze-Lieve-Vrouw van Namen geboren. De leken dragen de spiritualiteit van de zusters vandaag verder uit. Onze bisschop ging in juni voor in een eucharistieviering waarop zusters uit Zuid-België en Groot-Brittannië, van het congregationeel bestuur van de zusters van Onze-Lieve-Vrouw van Namen en andere religieuzen aanwezig waren. Een aantal leken die zich sterk verbonden voelen met de zusters, en verschillende directies van Vlaamse, eertijds door de zusters opgerichte scholen in Oost-Vlaanderen en Antwerpen, vierden mee.

HET VOORVAL UIT HET LEVEN GEGREPEN

EXODUS

Achter mijnen hoek waren José en Fred druk doende hun caravan voor te bereiden voor de grote tocht. José was met zeepsop bezig en hij controleerde de banden en de stopcontacten. "Op vakantie?", vroeg ik volkomen onnozel. "Overmorgen", zei de vrouw, "maar amai, wat een werk! Hij heeft een heel jaar op stalling gestaan." "Zou een hotelleke niet gemakkelijker zijn?", suggereerde ik. Afgezien van het feit dat José even venijnig keek omdat ze dacht dat ik dacht dat ze er te oud voor werden, begreep ze me ook niet, want ze zei: "Dat zal moeilijk gaan met wat wij allemaal meenemen." En ze begon op te sommen: twintig kilo *petatten* en boontjes; en voor de eerste dagen ook *salaat* en tomaten en charcuterie en pekelharing en diepgevroren soep en *kreëmgelaskes*. En zonnepanelen en twee ventilatoren, want het was er heet. Fred had ook een groot digitaal scherm om via de wifi Vlaamse zenders te kunnen zien. Ik dacht: "Als ze nu ook nog een panoramische foto van Hoboken meenemen, worden ze niet eens gewaar dat ze in Frankrijk zitten." Zou het niet spannender zijn om zonder *petatten* en boontjes, zonder VTM, zonder Zwan Frikadellen en misschien zelfs zonder gsm Frankrijk binnen te rijden? Wat heeft die caravan dat Frankrijk niet heeft? Het deed me denken aan een werk dat ik zag in een museum van de Indiase kunstenaar Subodh Gupta met de titel *What does the vessel contain that the river does not?* Vrij vertaald: Wat zit er in het bootje dat de rivier niet heeft? Het kunstwerk is een sloep die van boeg tot achtersteven twintig meter meet, helemaal volgestouwd met stoelen, bedden, kozijnen, visnetten, plastic potten, blikjes, een oude radio, kookpotten en -pannen, koffers en een fiets en – oh ironie – het merendeel ervan opgevisst uit het water. Gupta gebruikt gevonden, alledaagse voorwerpen om de culturele ontwrichting weer te geven die mensen overkomt in een tijdperk van grote migraties, en door die voorwerpen verbindt hij een wereld breed probleem met persoonlijke geschiedenissen. Als je het bekijkt, ga je begrijpen dat de rivier nooit kan bieden wat het bootje heeft: het gevoel van ergens bij te horen en van stabiliteit die je voorgoed achter jou laat. Hoeveel te minder geborgenheid biedt de Middellandse Zee aan een Afrikaan zonder huisraad in een rubberen sloep? Zou hun frank vallen als José en Fred in hun caravan in de Dordogne die beelden op VTM zien?

Ronald Sledsens

› Ronald Sledsens

De wieg van de 'Congolaiskes', zoals deze lekkernij in de volksmond genoemd wordt, stond niet in Congo, maar in Hove. Het was de Nederlandse bakker Luikens, die zich er in 1912 vestigde, die deze nieuwe pralines lanceerde: ruitvormige chocolaatjes met een vulling op basis van verse boter, bruin langs buiten en roze langs binnen. In het jaar waarin de toekomst van de kolonie Congo hoog op de agenda stond, was de link met de Congolezen vlug gelegd. Later kocht Hovenaar Dilens de zaak over en zette hij de productie van dit ambachtelijke streekgerecht voort. In 2004 redde de firma Carmina de zoete lekkernij van de teloorgang door het patent en de productie over te nemen.

relevant
geloof / kerk / mens / maatschappij

© Firma Carmina

Volgende keer:

Latijns-Amerika

www.relevant-bisdomentwerpen.be